

מדדי מיקוד בפערים בבריאות בישראל- ממצאים מתכנית המדדים הלאומית לרפואת הקהילה

פרופ' רונית קלדרון-מרגלית
20.3.23 | כ"ז אדר תשפ"ב

האוניברסיטה
העברית
בירושלים

בית הספר לבריאות הציבור
ורפואה קהילתית
של האוניברסיטה העברית והדסה
ע"ש יוסף ובלה בראון

התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المشروع الوطني لمؤشرات الجودة الطبية للصحة الجماهيرية في اسرائيل

פיתוח סט מדדים לאומי לשיקוף פערים בבריאות ובשירותי הבריאות

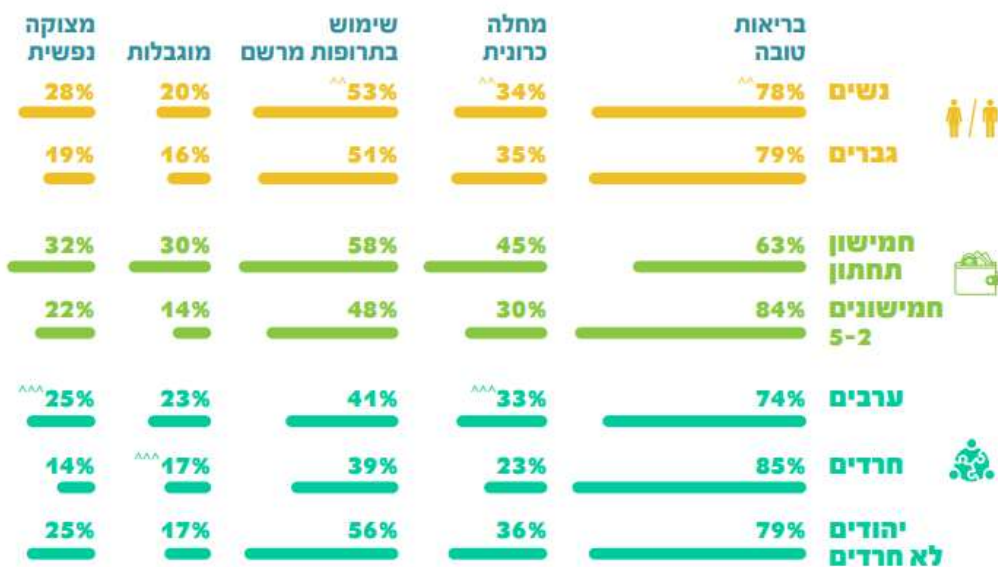
ד"ר רחלי ווילף מירון וד"ר מור סבאן, מכון גרטנר

הגדרת המדד	ציון סבב סופי
מדדי איכות הטיפול בסכרת	4.09
המצאות השמנה בקרב תלמידי כיתות א' ו-ז'	4.02
ויתורים בתחום הבריאות	4.02
המצאות השמנת יתר באוכלוסייה הבוגרת	3.92
כח אדם במקצועות הבריאות	3.91
היפגעות ילדים	3.89
שיעור בוגרים המדווחים על עישון כל יום או מדי פעם	3.79
תמותת תינוקות	3.79
זמני המתנה בבריאות הנפש	3.77
מיטות אשפוז	3.74

איכות הטיפול בשבץ מוחי	
גילוי מוקדם של סרטן המעי הגס	
גילוי מוקדם של סרטן צוואר הרחם	

פערים במצב הבריאות

הפערים הגדולים ביותר במצב הבריאות נמצאו לפי רמת הכנסה; יותר חרדים דיווחו על בריאות טובה[†]; פחות ערבים דיווחו על בריאות טובה אך גם פחות מהם דיווחו על שימוש בתרופות מרשם[†]. ממצאים אלו מעידים על טיפול רפואי לא מיטבי באוכלוסייה הערבית.

[†] לעומת יהודים לא חרדים
^{^^} ההבדלים אינם מובהקים סטטיסטית (לעומת גברים)
^{^^^} ההבדלים אינם מובהקים סטטיסטית (לעומת יהודים לא חרדים)

סקר דעת הציבור על רמת השירות במערכת הבריאות ועל תפקודה 2022-2021

מיכל לרון | רינה מעוז ברויאר | שרביט פיאלקו

מאירס ג'וינט
ברוקדייל

22-215-0

12% ויתרו על שירות רפואי[^] בשל התשלום הנדרש

שיעור המוותרים על שירות רפואי בשל התשלום הנדרש גבוה יותר בקרב נשים, בני 22-44, המשתייכים לחמישון התחתון וחולים כרוניים. אין הבדל בין המחוזות בשיעורי המוותרים על שירות רפואי

ויתור על בדיקות או על טיפול רפואי, על ייעוץ או על תרופות

12% ויתור על בדיקות או על טיפול רפואי, על ייעוץ או על תרופות

5% ויתור על בדיקות או על טיפול רפואי

5% ויתור על ייעוץ

6% ויתור על תרופות

ניתוח רב-משתני מסוג רגרסיה לוגיסטית מלמד כי הסיכוי לוותר על שירות רפואי כלשהו בשל התשלום הנדרש גבוה יותר בקרב המשתייכים לחמישון התחתון (פי 2.7), חולים כרוניים (פי 1.5), בני 22-44 (פי 1.5 לעומת בני 64-45 ופי 2.9 לעומת בני +65), יהודים לא חרדים (פי 1.8 לעומת ערבים), נשים (פי 1.4) ומבוטחי 'כללית' (פי 1.6 לעומת מבוטחי 'מכבי')^{**}.

[^] בשנה שקדמה לסקר; ויתור על בדיקות או על טיפול רפואי, על ייעוץ או על תרופות. לא כולל טיפולי שיניים
^{**} משתנים בפיקוח: מחוז, בעלות על ביטוח וולונטרי. ראו פירוט של קבוצות הבסיס וההשוואה בעמ' 10

סקר דעת הציבור על רמת השירות במערכת הבריאות ועל תפקודה 2022-2021

מיכל לרון | רינה מעוז ברויאר | שרביט פיאלקו

מאגיס ג'וינט
ברוקדייל

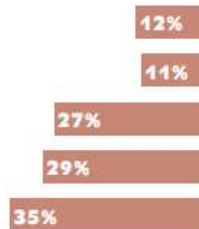
בעשור האחרון חלה עלייה בשיעור המוותרים על שירות רפואי בשל זמני המתנה ארוכים ובשל מרחק מן הבית

זמני המתנה ארוכים הם הסיבה העיקרית לכך שאנשים מוותרים על שירות רפואי

ויתור על
טיפול רפואי

בשל זמני המתנה ארוכים^{***}

ויתור על
שירות רפואי

בשל מרחק מן הבית^{**}

ויתור על בדיקות או על טיפול
רפואי, על ייעוץ או על תרופות

בשל התשלום הנדרש^{*}

לא חלה עלייה בשיעור הממתינים יותר מחודש לרופא יועץ לעומת 2018 (ראו עמ' 20). עם זאת, הנתונים שלעיל מראים כי חלה עלייה בשיעור המוותרים על שירות רפואי בשל זמני המתנה ארוכים, ועל כן ייתכן שרבים בחרו לוותר על השירות במקום להמתין.

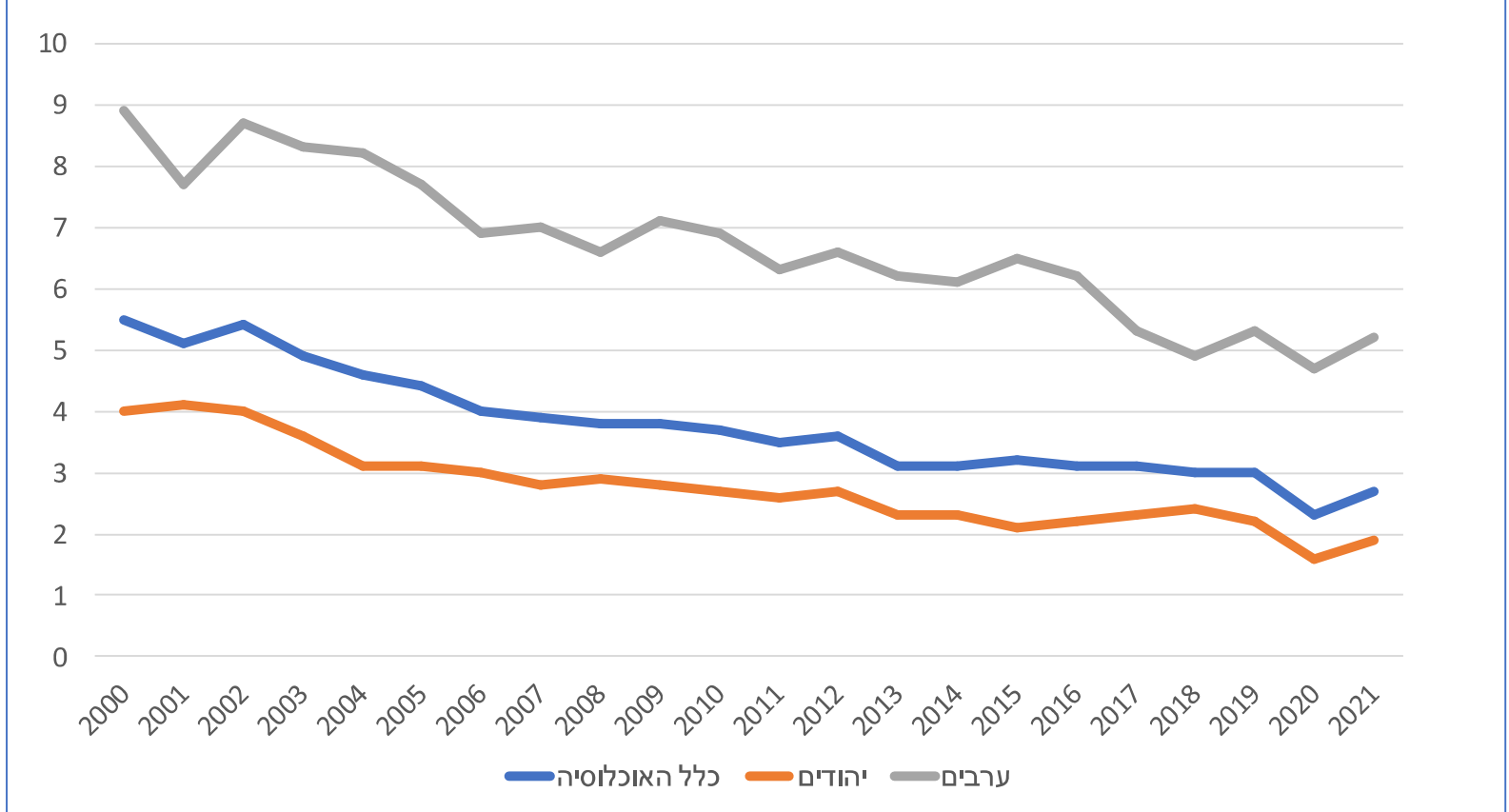
* בשנת 2021 המשתנה ויתור על תרופות לא כלל ויתור של בני משפחה; החל משנת 2016 המדד כולל גם ויתור על ייעוץ רפואי.
** בשנת 2021 המשתנה ויתור על שירות רפואי בשל מרחק מן הבית לא כלל ויתור של בני משפחה.
*** בשנת 2021 המשתנה ויתור על טיפול רפואי כלל גם ויתור על בדיקות רפואיות.

סקר דעת הציבור על רמת השירות במערכת הבריאות ועל תפקודה 2022-2021

מיכל לרון | רינה מעוז ברויאר | שרביט פיאלקו

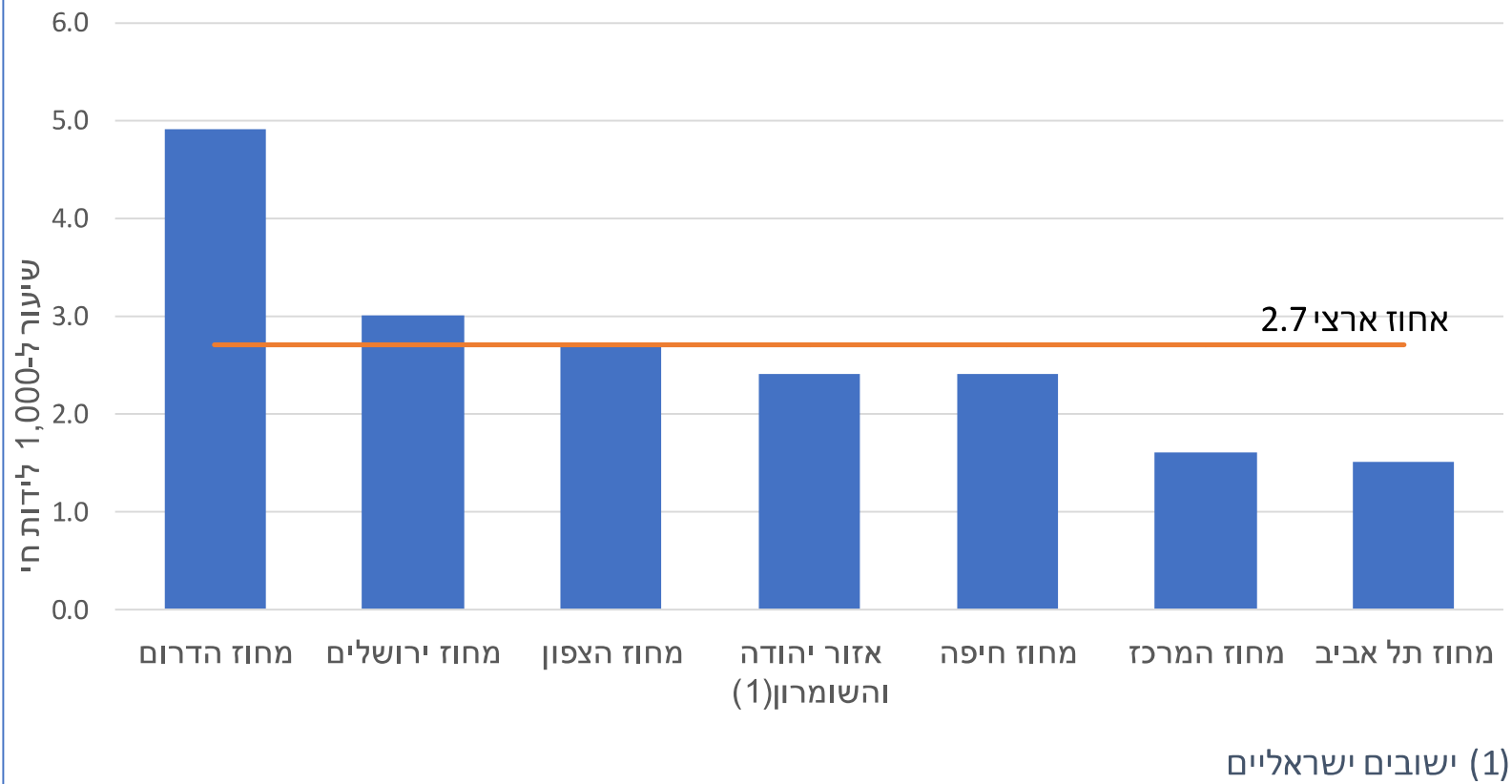
מאירס ג'וינט
ברוקדייל

תמותת תינוקות, לפי קבוצת אוכלוסיה 2000 - 2021

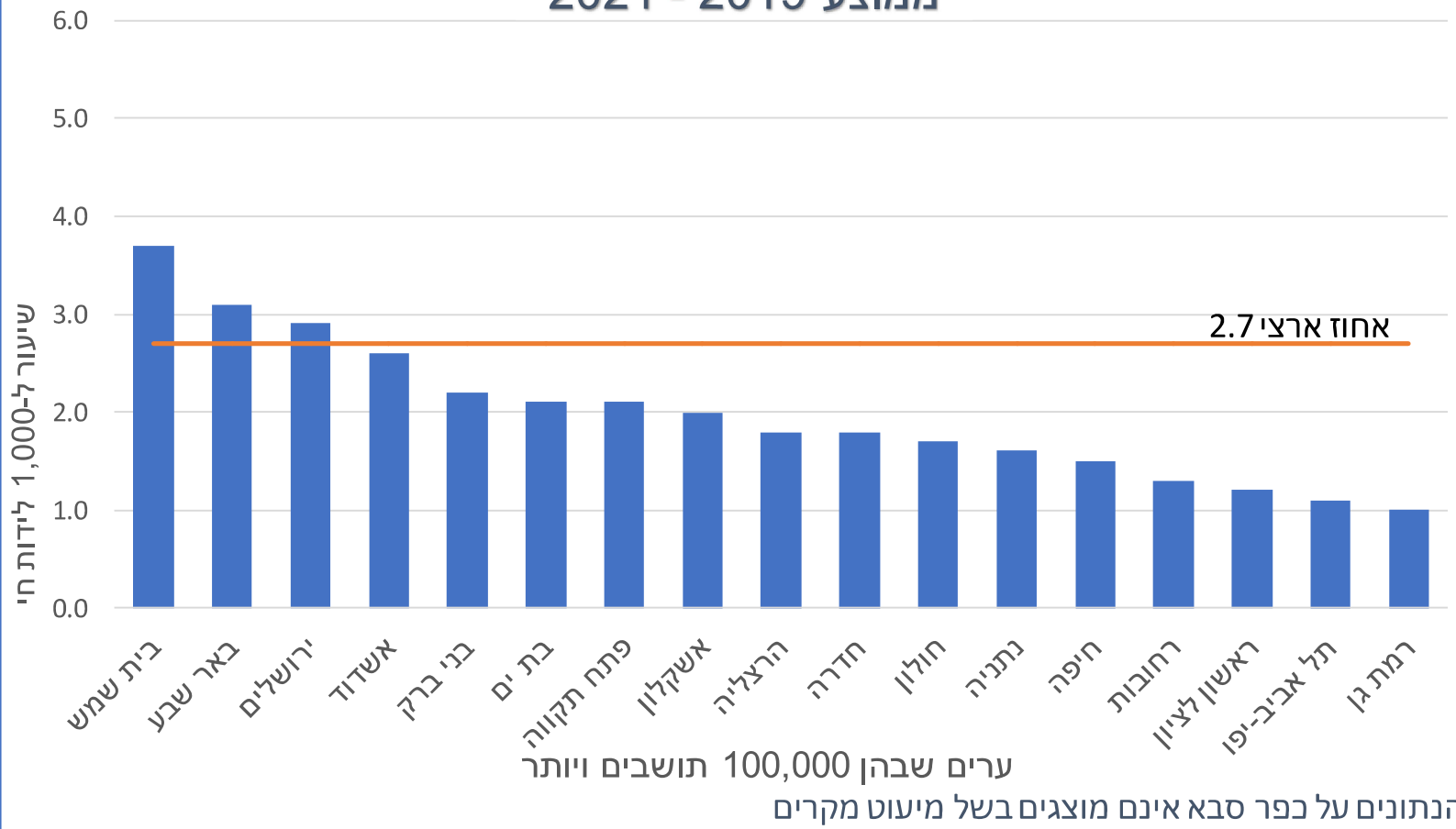
למ"ס, 2021: מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.

תמותת תינוקות לפי מחוז ממוצע 2019 - 2021

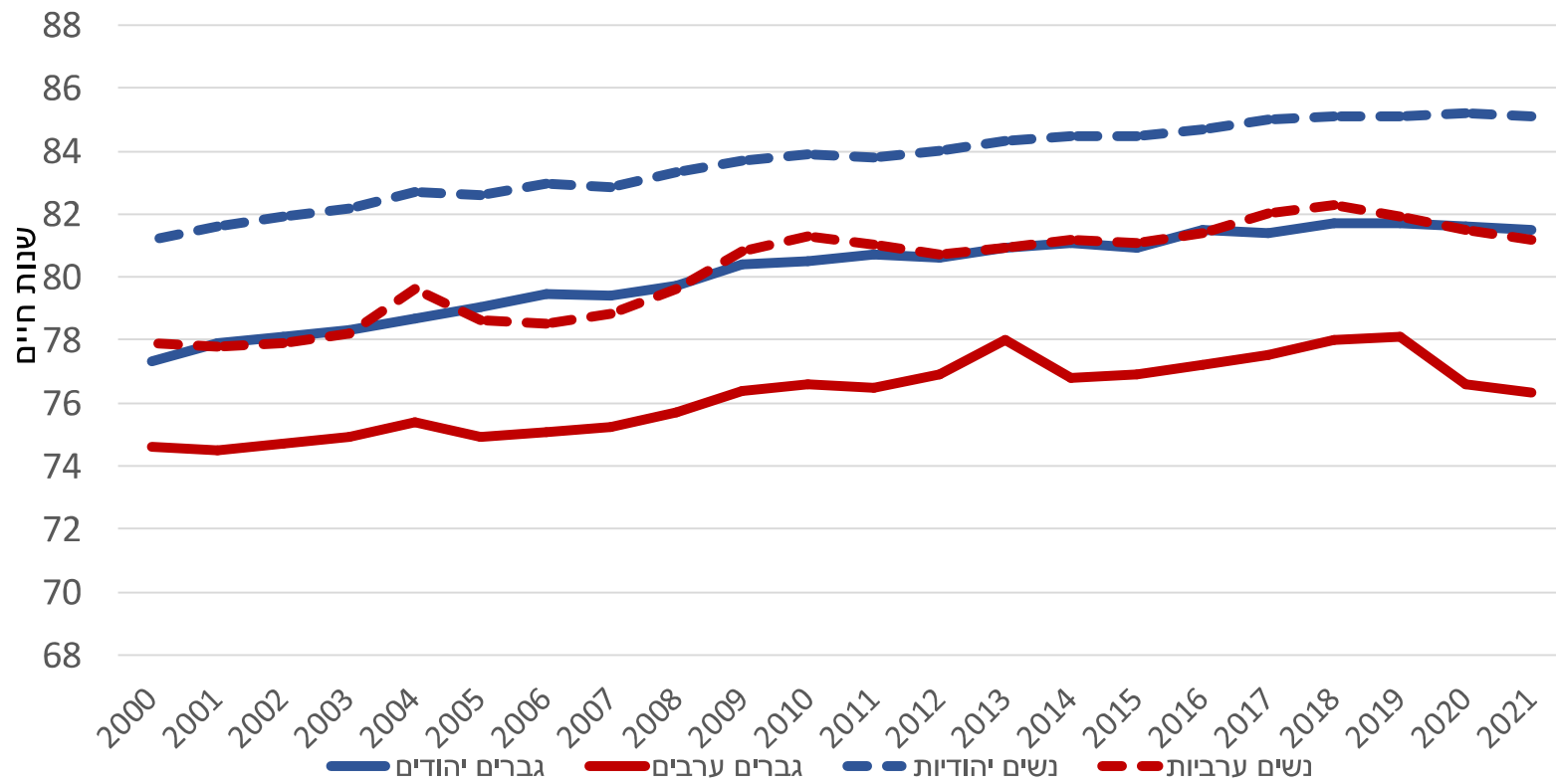
למ"ס, 2021: מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.

תמותת תינוקות בערים הגדולות ממוצע 2019 - 2021

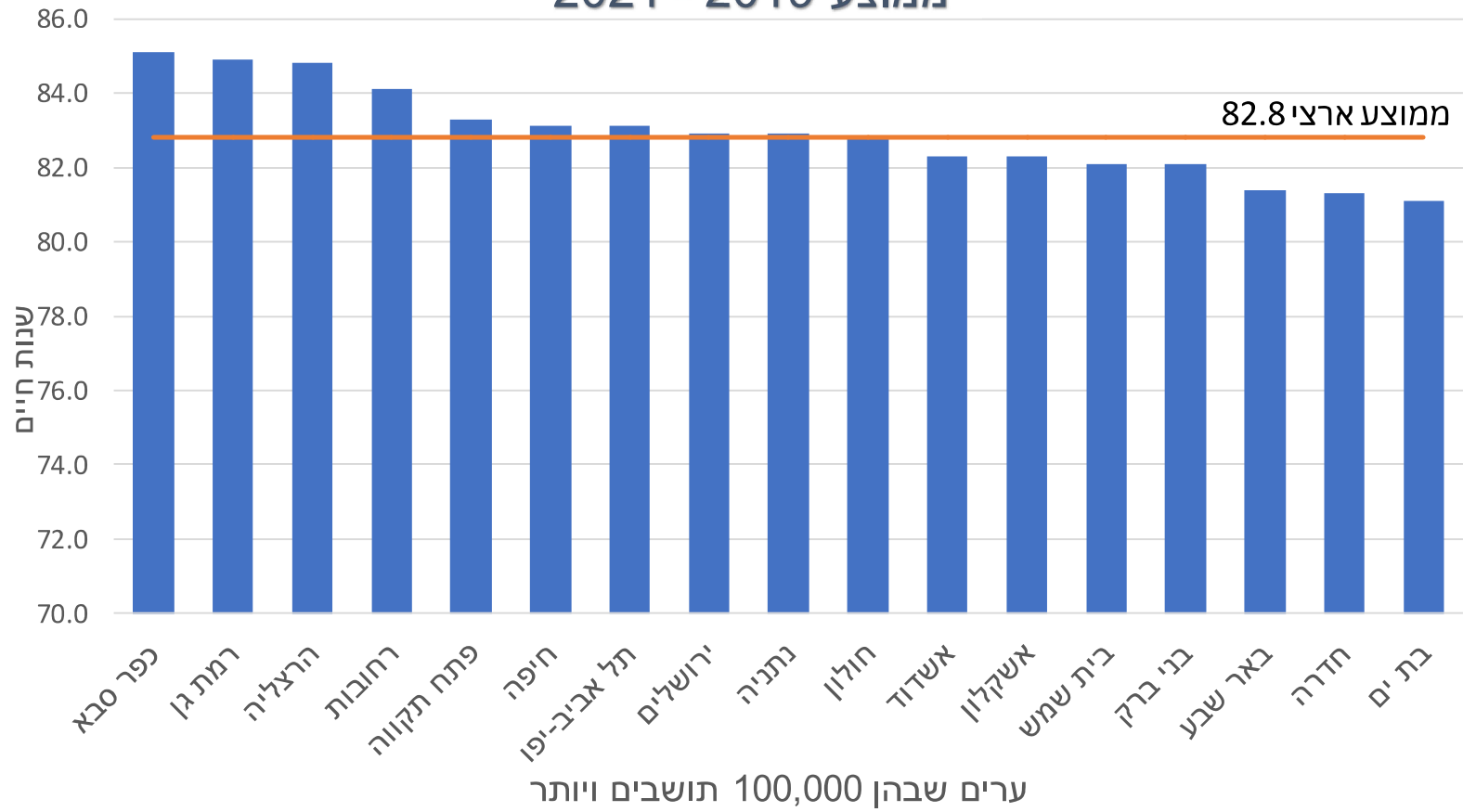
למ"ס, 2021: מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.

תוחלת חיים לפי קבוצת אוכלוסיה ומין 2021 - 2000

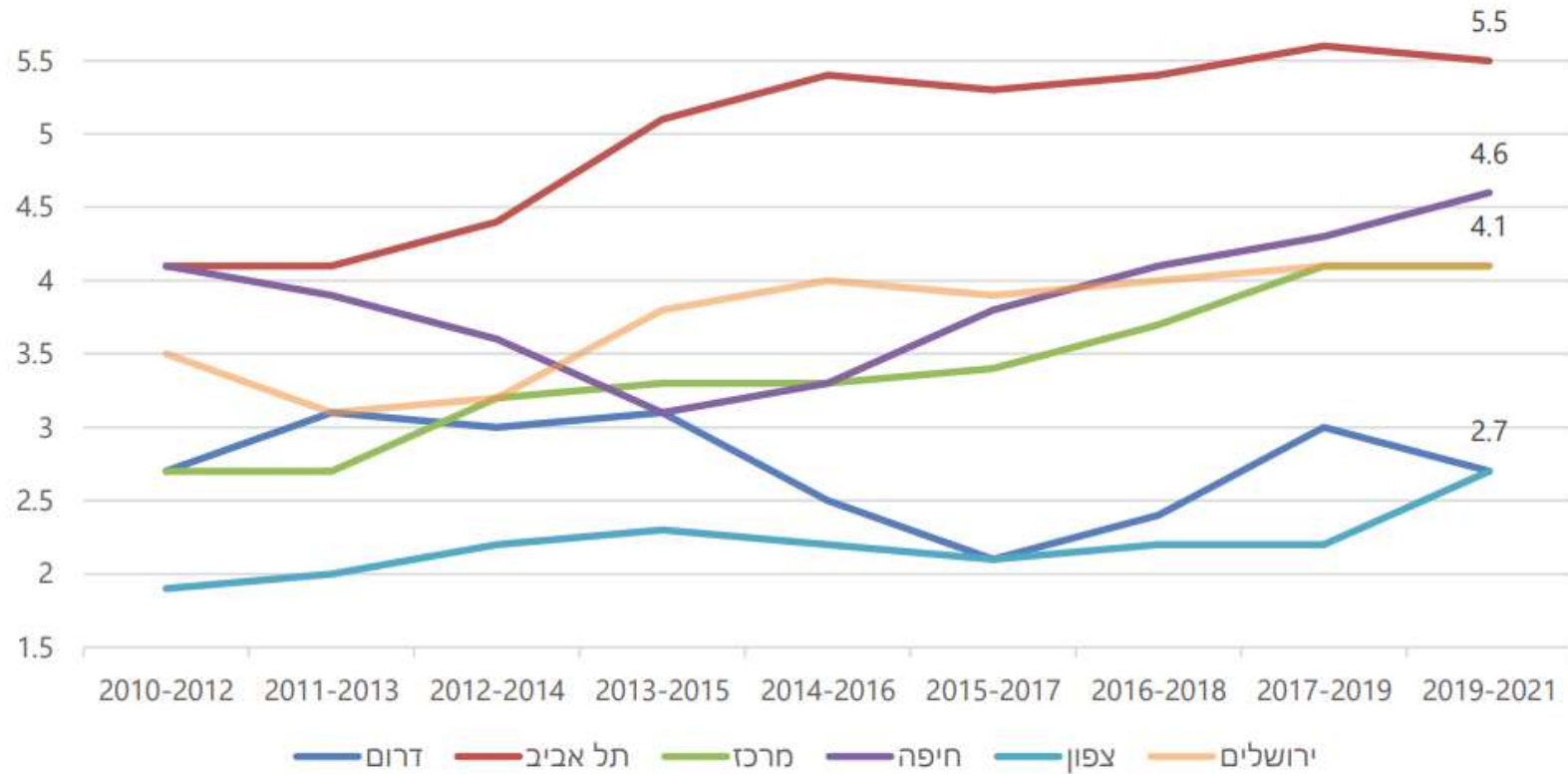
למ"ס, 2021: מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.

תוחלת חיים בערים הגדולות ממוצע 2019 - 2021

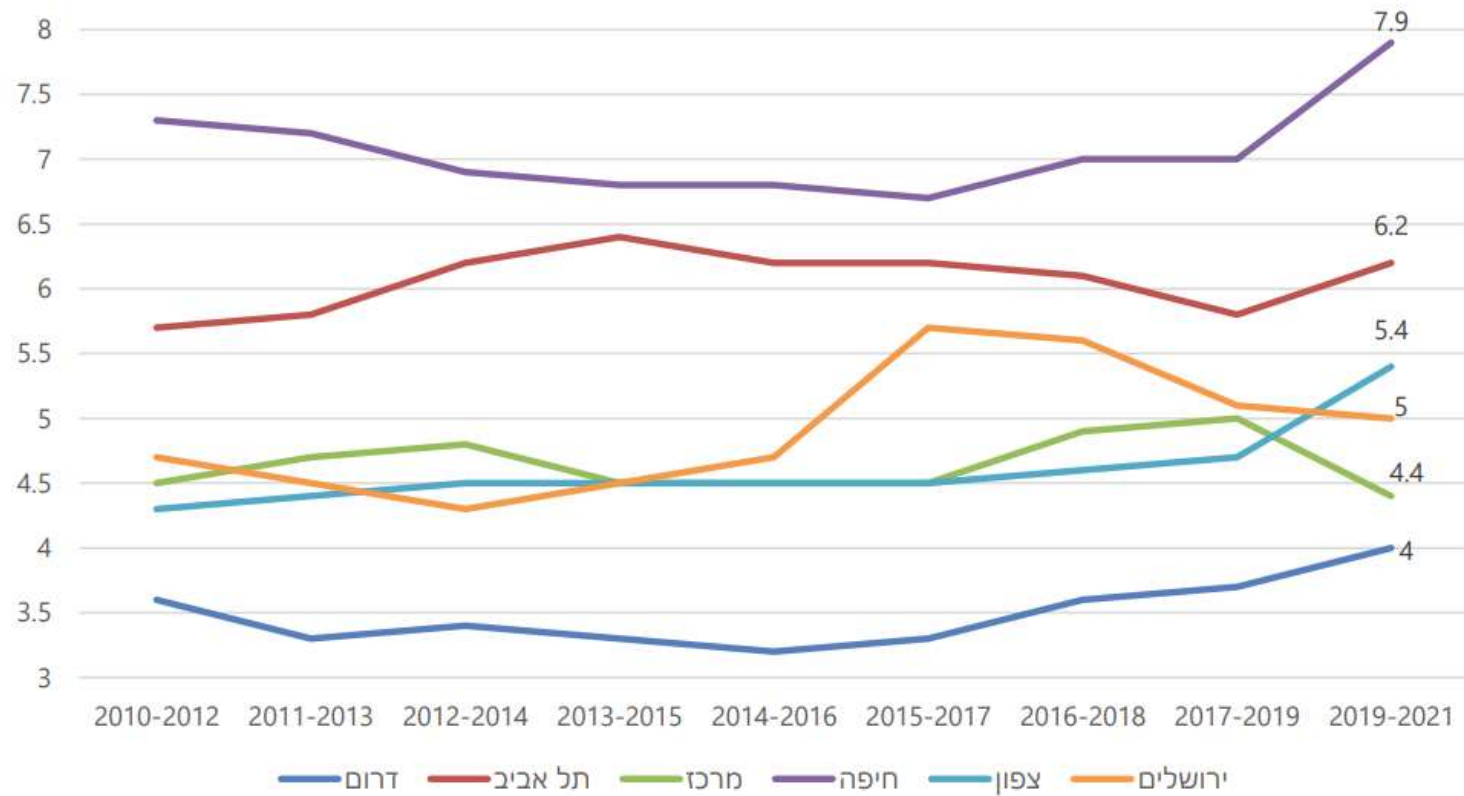
למ"ס, 2021: מדדי איכות חיים, קיימות וחוסן לאומי.

תרשים 31 : התפלגות הרופאים לאלף נפש לפי מחוז תעסוקה, ממוצע תלת-שנתי

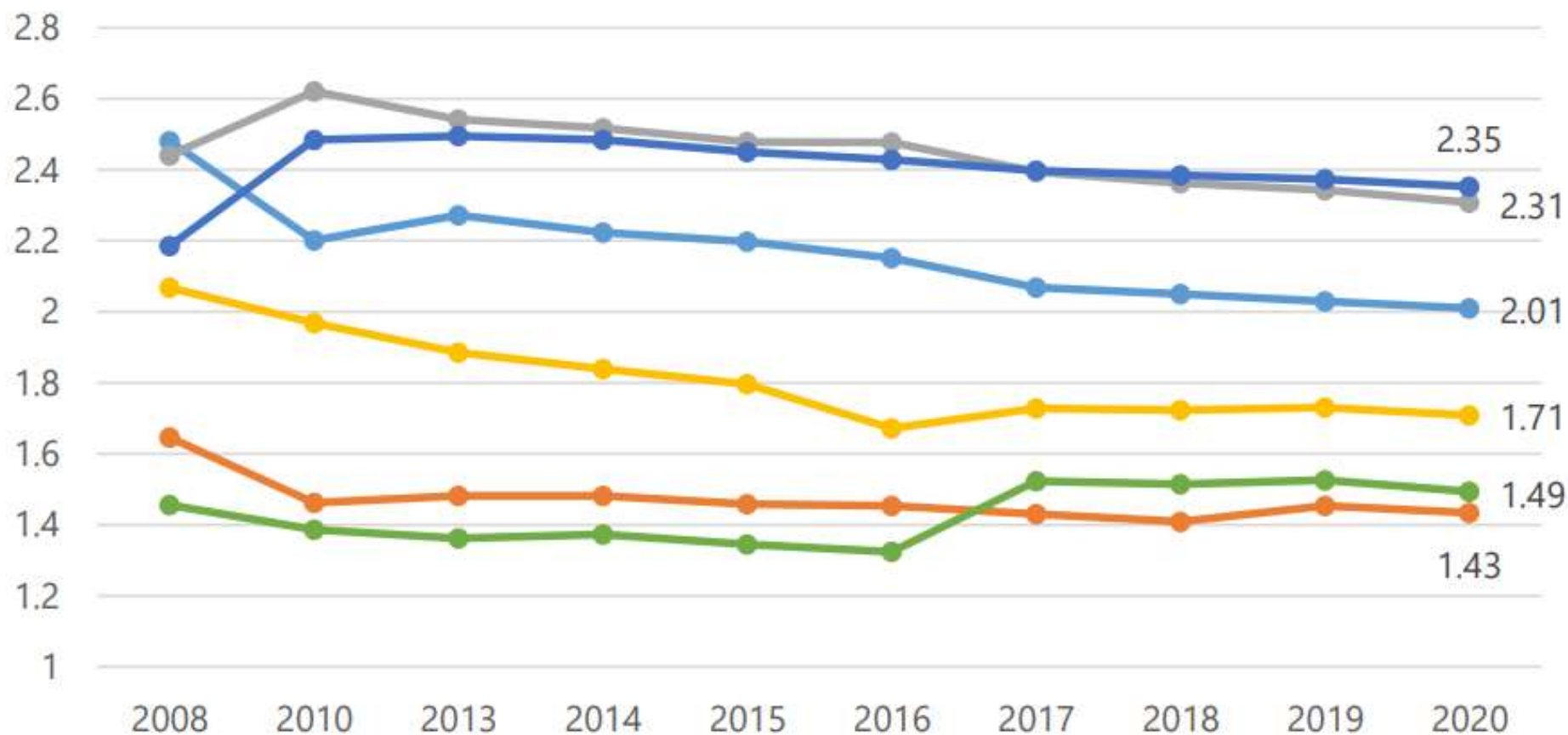
אי שוויון בבריאות והתמודדות איתו – דו"ח משרד הבריאות, אגף האסטרטגיה לשנת 2021. נובמבר 2021.

תרשים 32: התפלגות אחים ואחיות לאלף נפש לפי מחוז התעסוקה, ממוצע תלת-שנתי

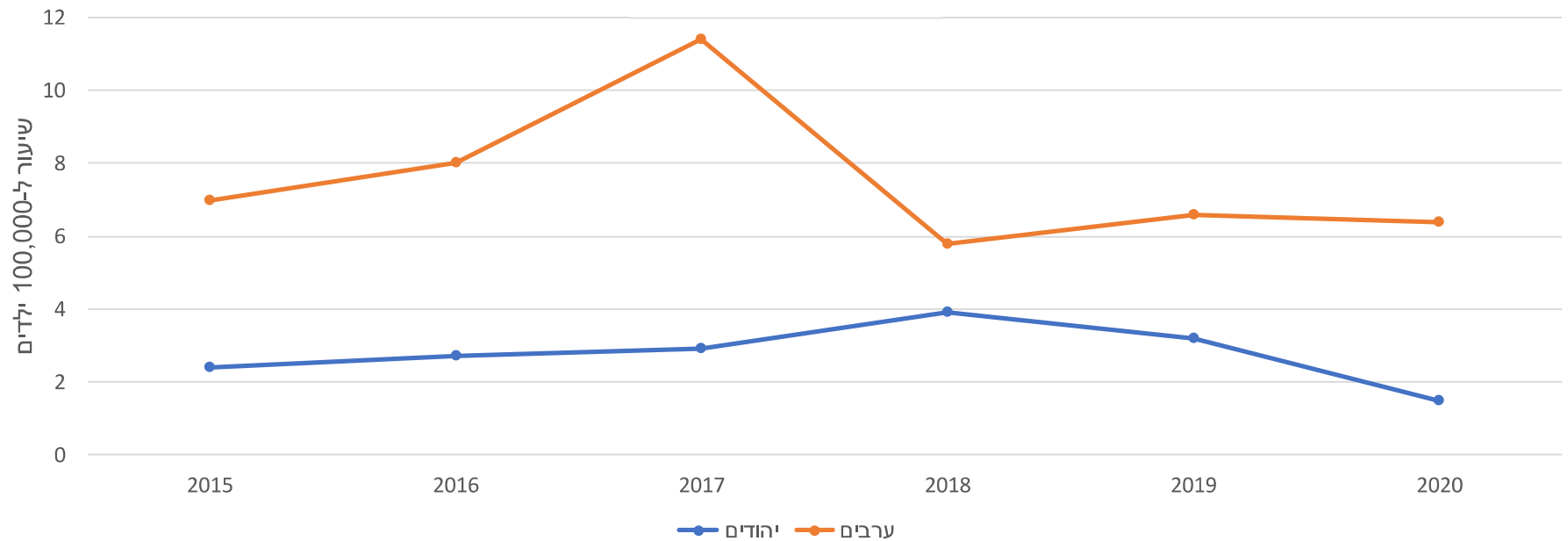
אי שוויון בבריאות והתמודדות איתו – דו"ח משרד הבריאות, אגף האסטרטגיה לשנת 2021. נובמבר 2021.

תרשים 37: שיעור המיטות לאשפוז כללי לפי מחוזות ל-1,000 נפש (ללא תקנון לגיל)⁵⁰

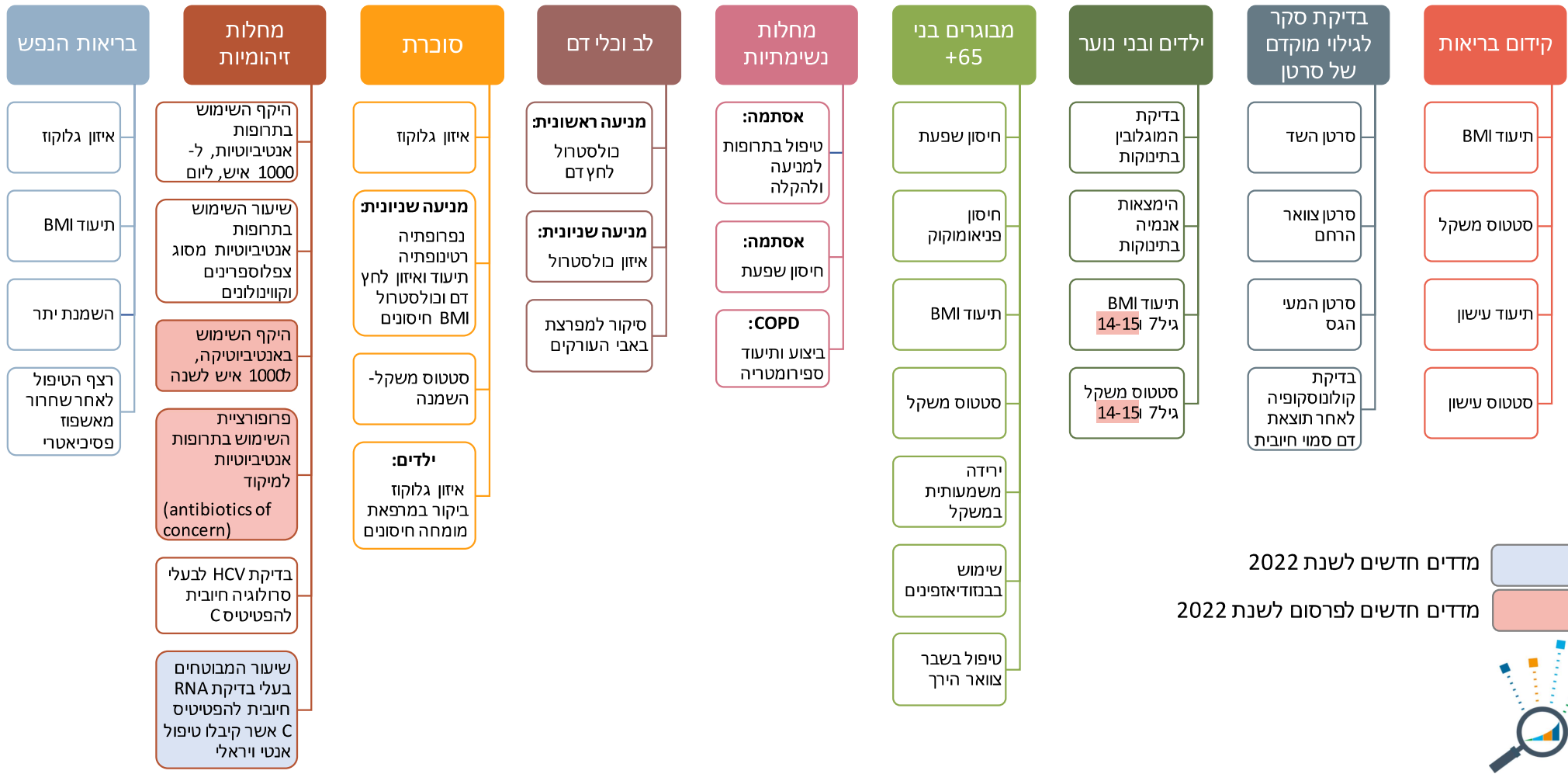
אי שוויון בבריאות והתמודדות איתו – דו"ח משרד הבריאות, אגף האסטרטגיה לשנת 2021. נובמבר 2021.

התפלגות מקרי מוות של ילדים עקב פגיעה לא מכוונת, לפי מגזר שיעור ל-100,000 ילדים 2015 - 2020

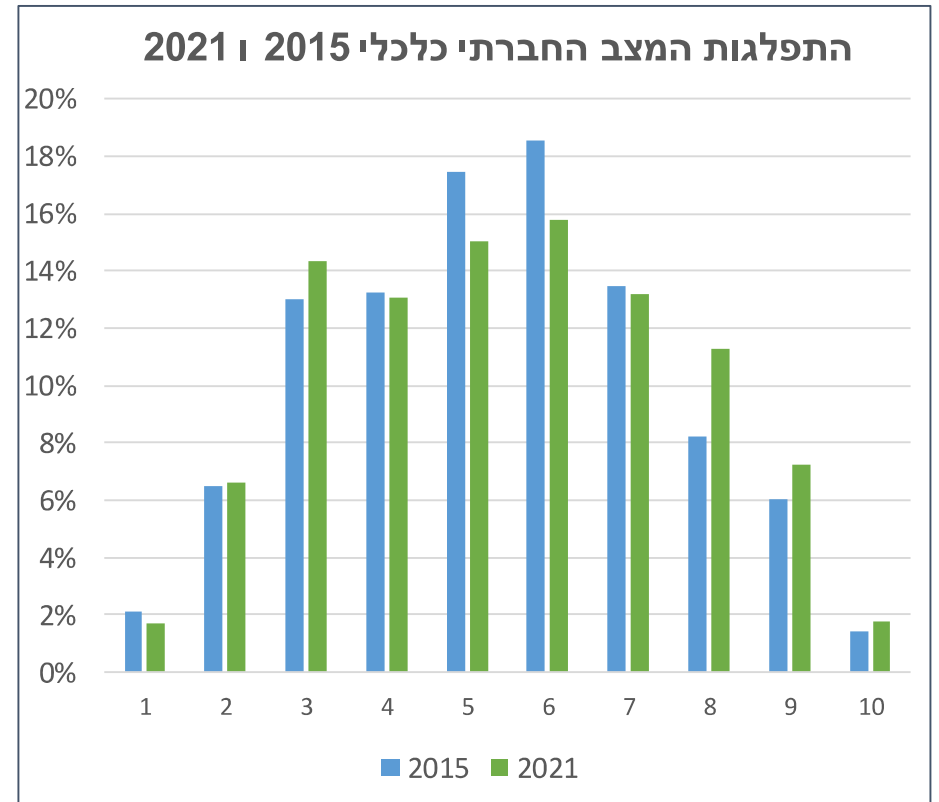
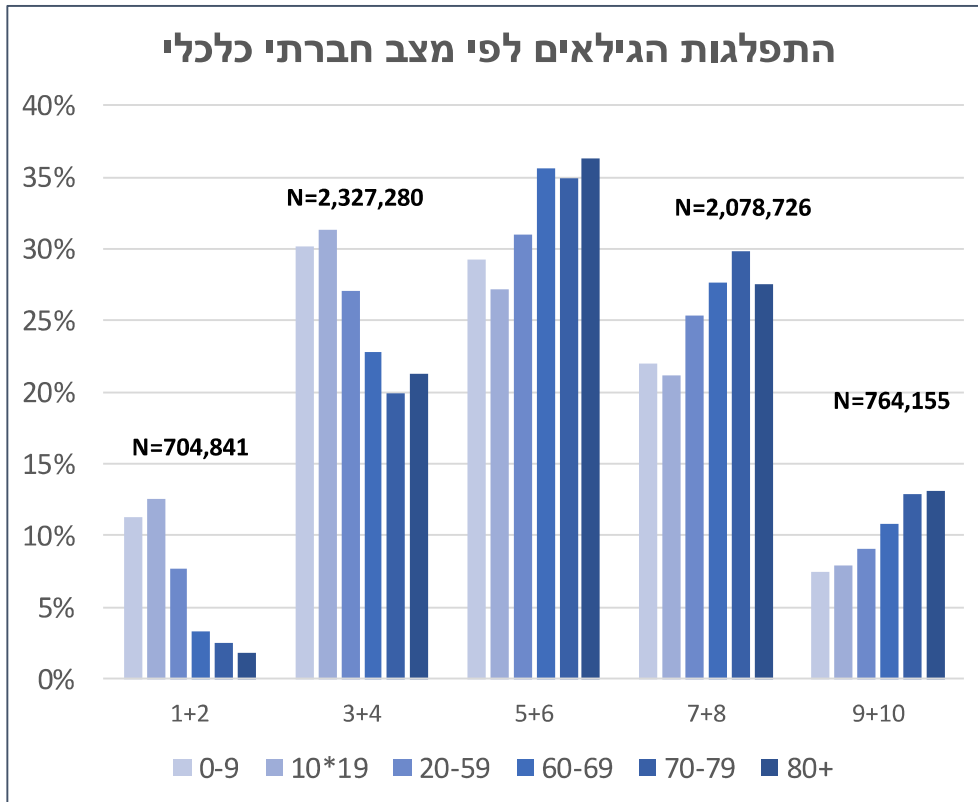

בטרם: המערך הלאומי לנתוני היפגעות ובטיחות ילדים (NAPIS). דו"ח תמותת ילדים מהיפגעות בלתי מכוונת בשנת 2020, דצמבר 2021

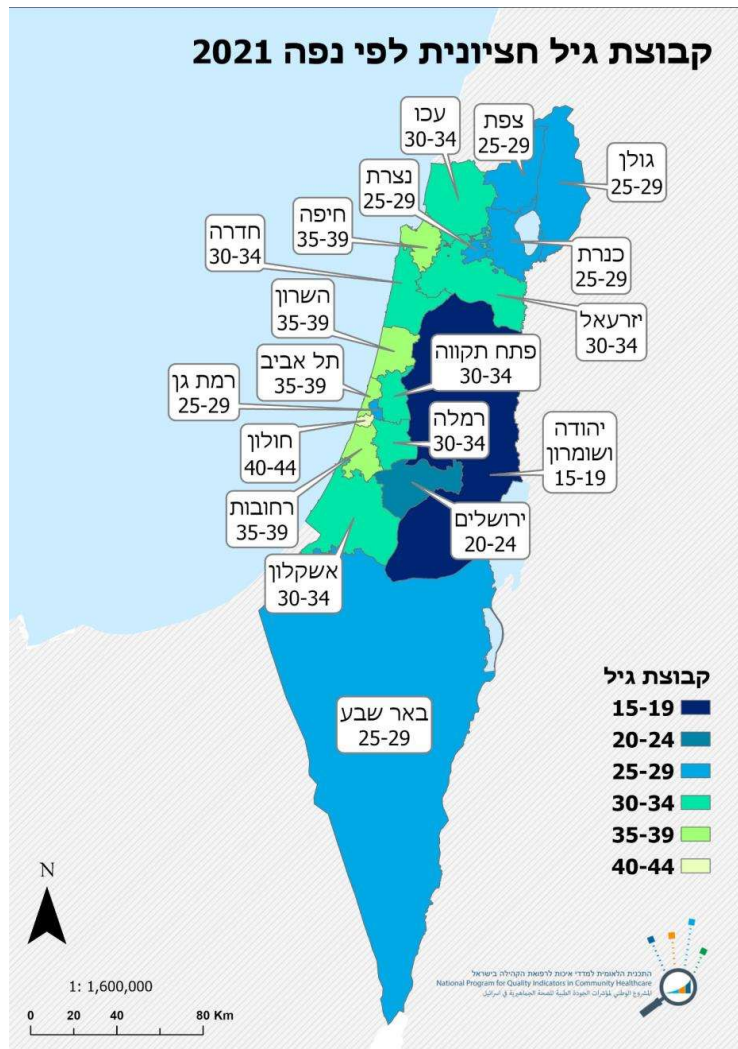
מדדי איכות לרפואת הקהילה 2021

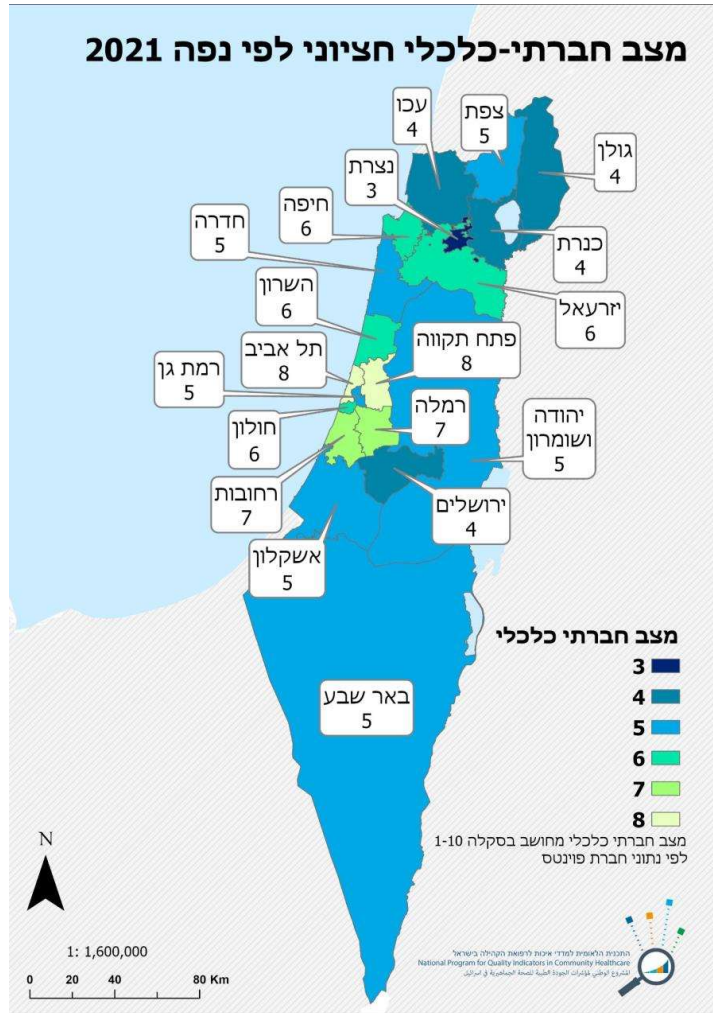
מאפיינים בסיסיים

התפלגות גיל חציוני לפי נפה

התפלגות מצב חברתי כלכלי חציוני לפי נפה

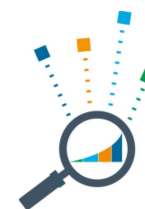

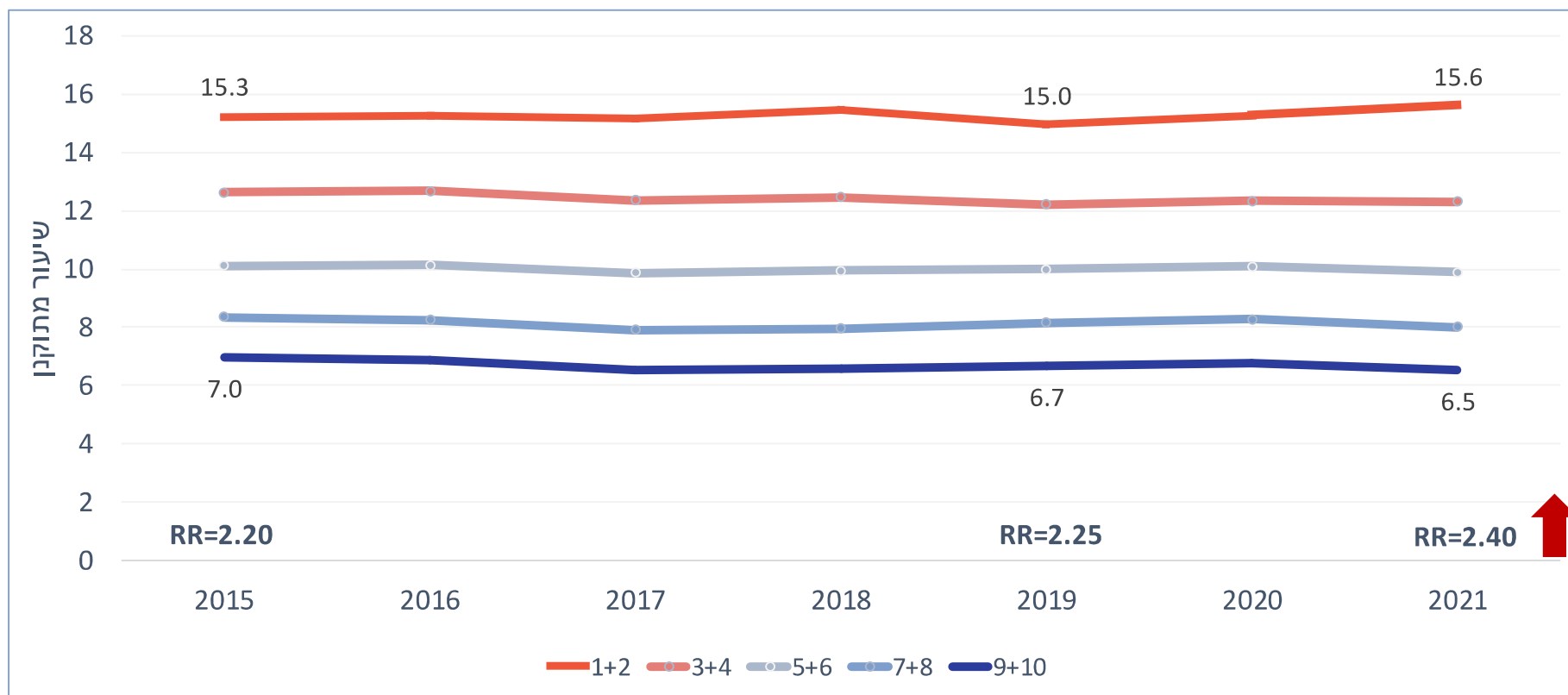
סוכרת

• המצאות

• איזון

שיעור ההימצאות של סוכרת בקרב בני 18 ומעלה לפי מצב חברתי-כלכלי

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

לוח ה - שיעור הימצאות סוכרת מתוקנן ל-1,000 תושבים, ביישובים שמנו יותר מ-10,000 תושבים,

ממוצע 2012-2016

ממוצע ארצי: 56.2

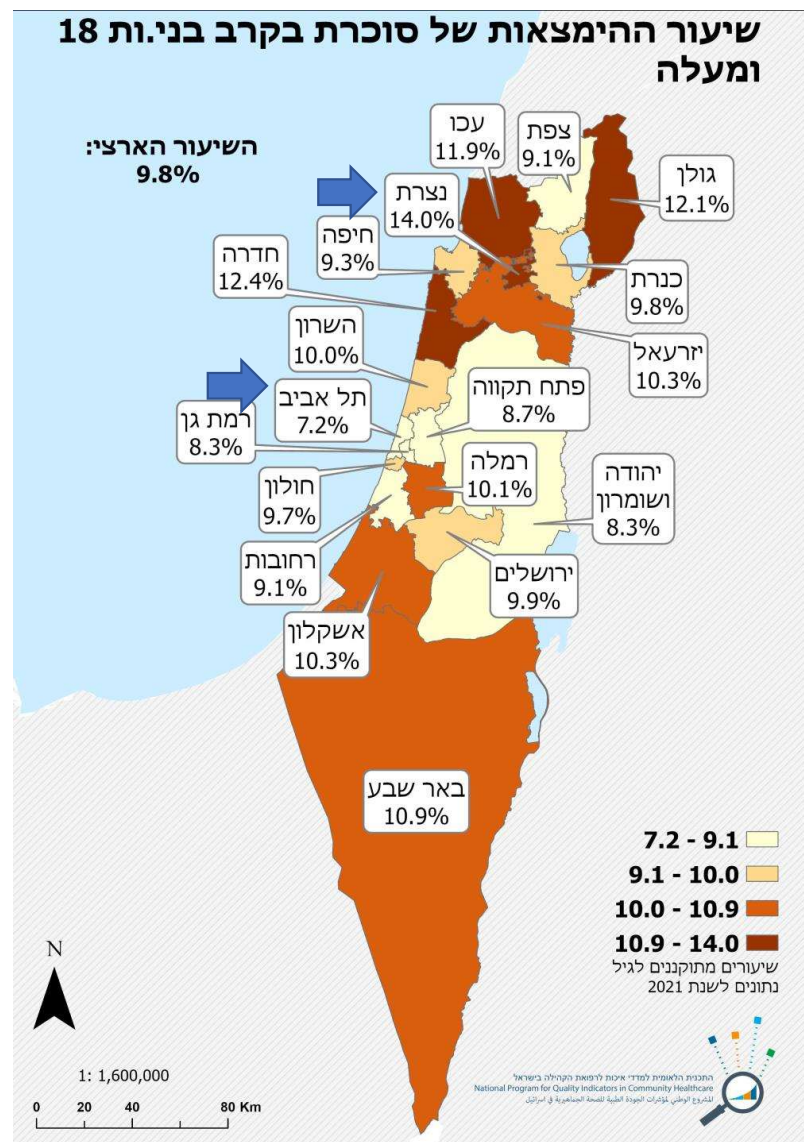
10 היישובים שבהם שיעורי סוכרת הנמוכים ביותר

שם יישוב	שיעור סוכרת מתוקנן ל-1,000	גבול תחתון	גבול עליון
בנימינה-גבעת עדה	37.4	37.0	37.8
רמת השרון	39.6	38.6	40.6
קריית טבעון	40.2	39.5	40.9
רעננה	40.3	40.0	40.5
גבעתיים	41.1	40.7	41.4
קדימה-צורן	41.2	40.4	42.0
מבשרת ציון	41.5	40.9	42.1
רמת גן	42.0	41.2	42.8
הרצלייה	43.5	43.1	44.0
זכרון יעקב	44.2	44.1	44.4

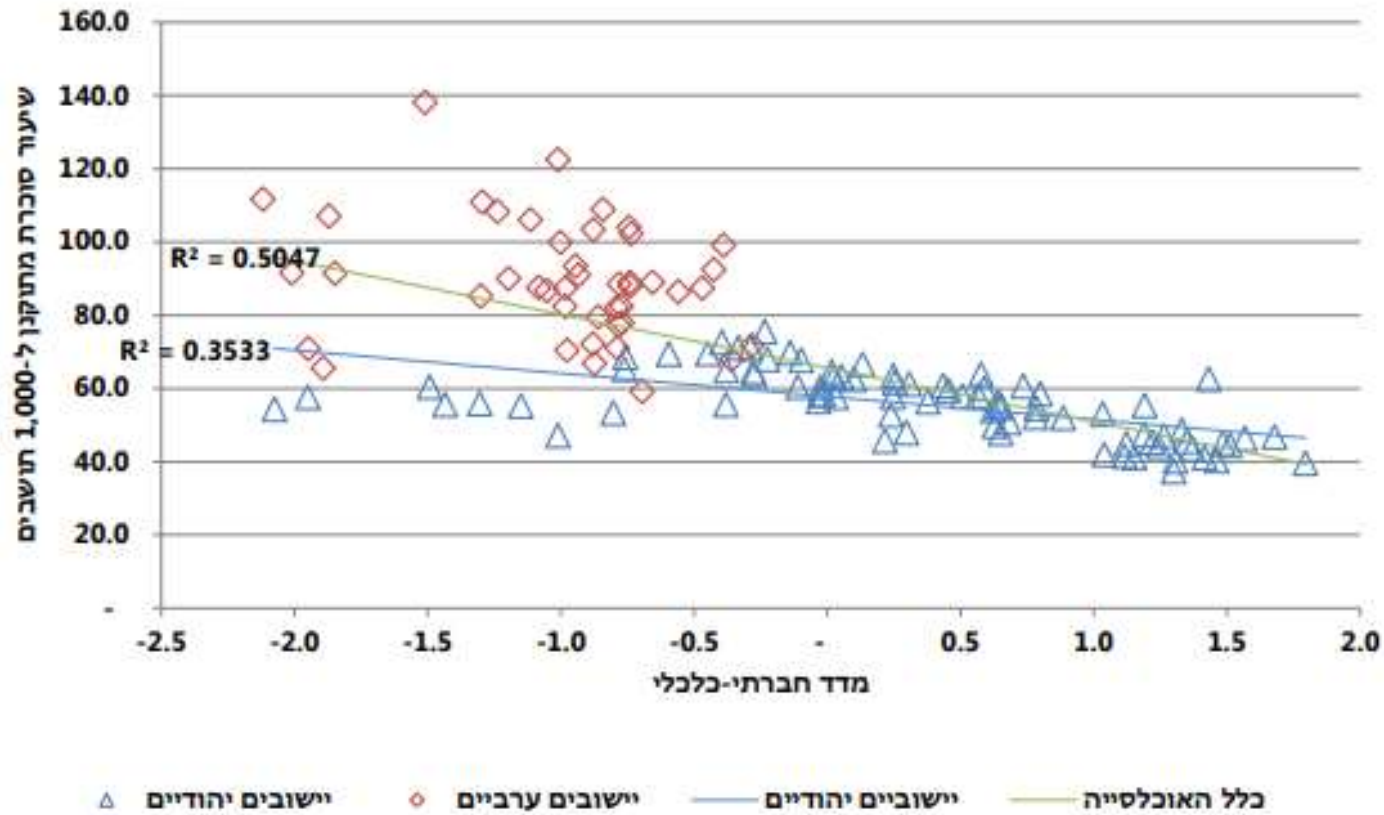
10 היישובים שבהם שיעורי סוכרת הגבוהים ביותר

שם יישוב	שיעור סוכרת מתוקנן ל-1,000	גבול תחתון	גבול עליון
ג'סר א-זרקא	138.1	136.2	140.0
קלנסווה	122.5	119.9	125.1
תל שבע	111.7	108.2	115.2
אום אל-פחם	110.9	108.7	113.1
כפר קאסם	109.0	106.6	111.3
נחף	108.3	107.1	109.5
לקיה	107.1	105.6	108.6
מעלה עירון	106.1	103.9	108.4
אכסאל	104.1	102.3	105.8
טייבה	103.3	101.7	105.0

מקור: למ"ס. פרופיל בריאותי-חברתי של היישובים בישראל, 2011-2017, הודעה לתקשורת, דצמבר 2019
HbA1c>9%

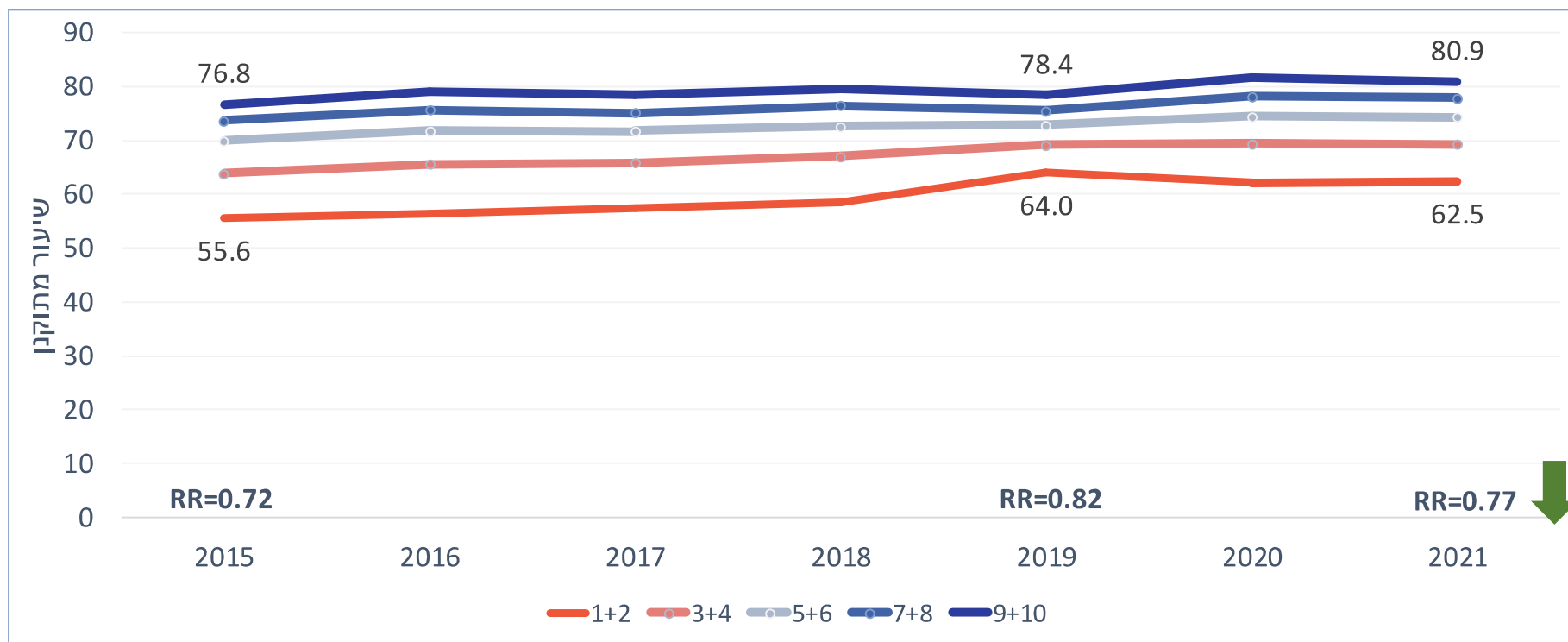

תרשים 3.4.1 - הקשר בין המדד החברתי-כלכלי ושיעור הסוכרת,
 ביישובים שמנו 10,000 תושבים ויותר ממוצע 2016-2014

מקור: פרופיל בריאותי-חברתי של היישובים בישראל, 2011-2017, הודעה לתקשורת, דצמבר 2019. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

איזון¹ הסוכרת בקרב בני 18 ומעלה לפי מצב חברתי-כלכלי

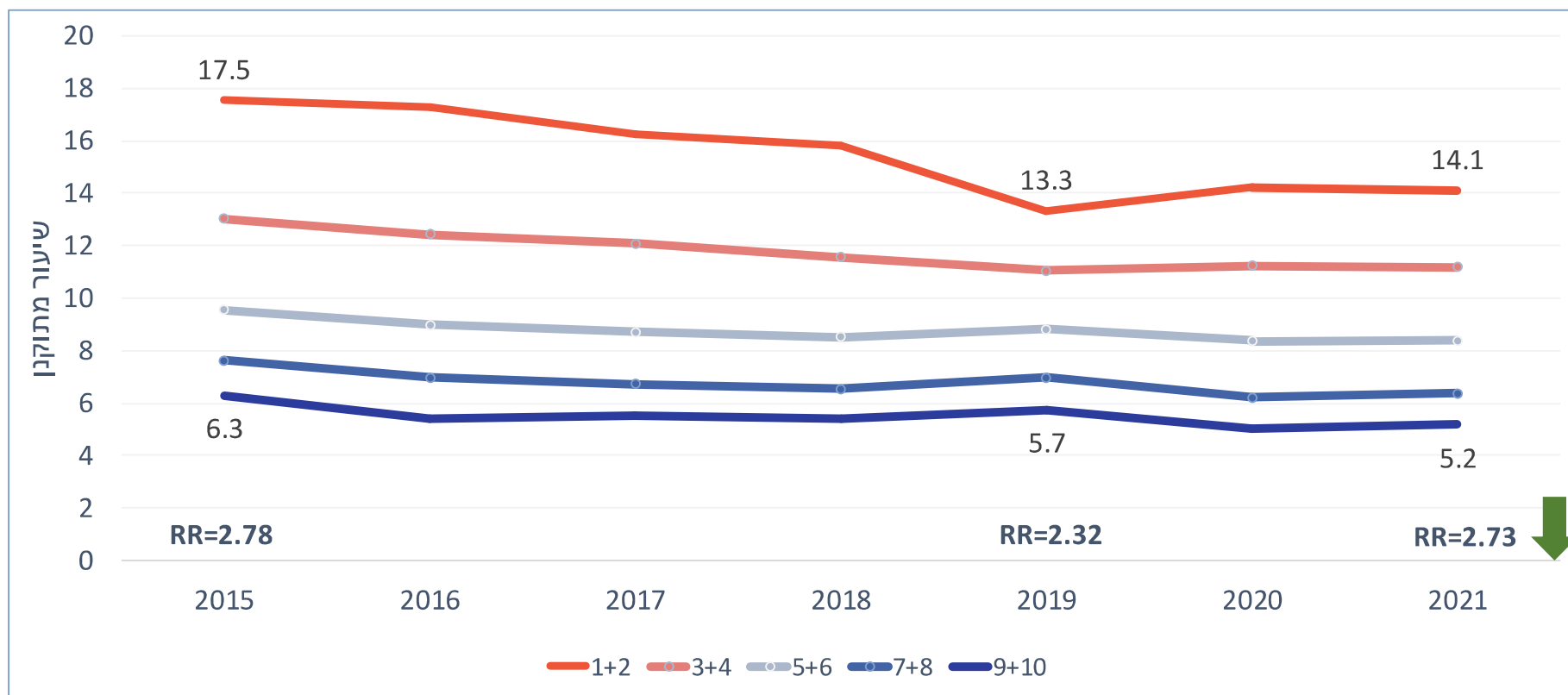

1. שיעור בעלי רמת $HbA1c \leq 7\%$ בחולים בני 18-74 שאינם חולים וותיקים, שיעור בעלי רמת $HbA1c \leq 8\%$ בחולים בני 18-74 שהינם חולים וותיקים, שיעור בעלי רמת $HbA1c \leq 8\%$ בחולים בני 75-84

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

שיעור בעלי רמת $HbA1c < 9\%$ בחולי סוכרת בני 18 ומעלה לפי מצב חברתי-כלכלי

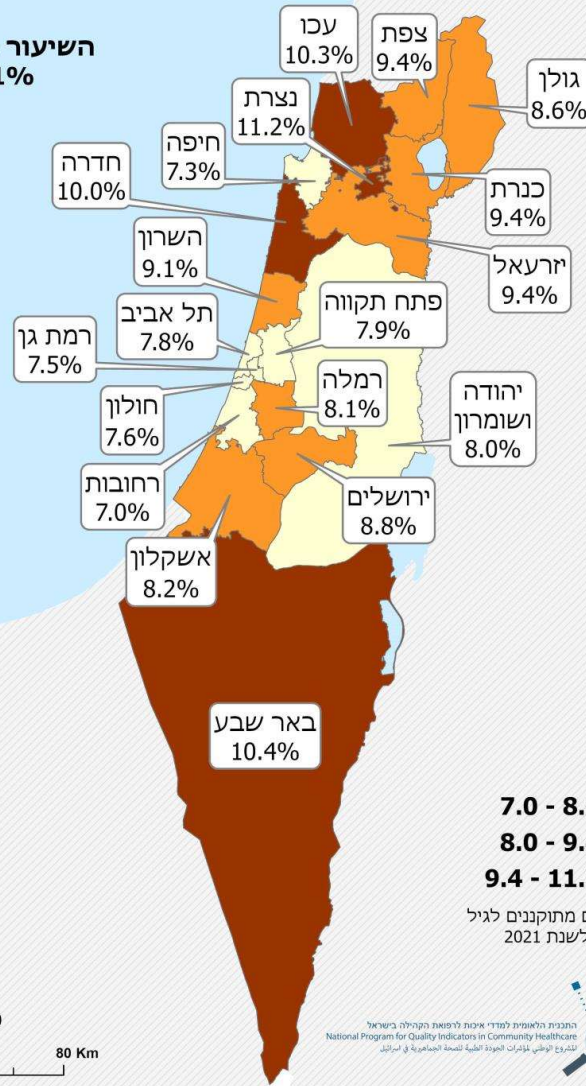

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

שיעור בעלי רמת HbA1c גבוהה מ- 9% בחולי סוכרת בניו 18 ומעלה

השיעור הארצי: 9.1%

- 7.0 - 8.0
- 8.0 - 9.4
- 9.4 - 11.2

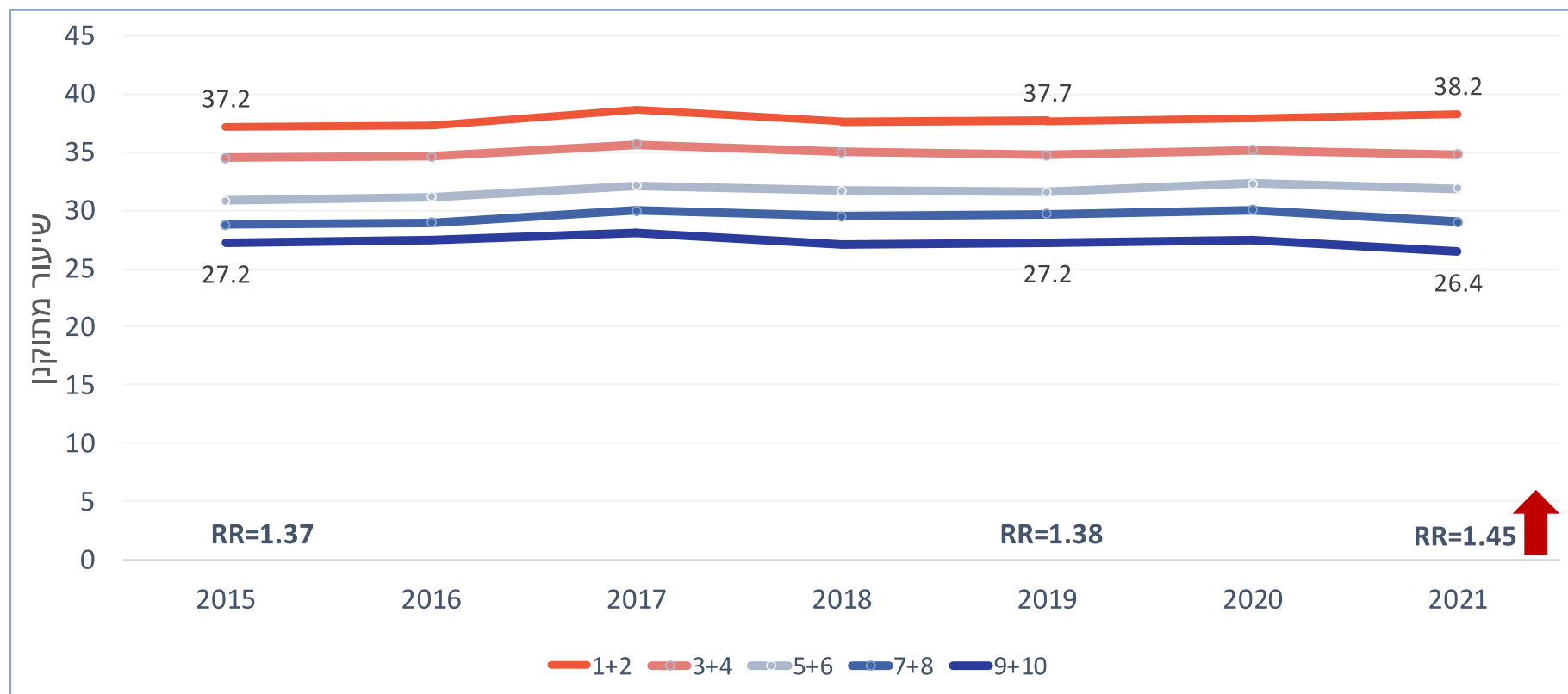
שיעורים מתוקננים לגיל נתונים לשנת 2021

תרשים 3.4.2. יישובים עם אחז גבוה ביותר של חולי סוכרת לא מאוזנים²²
 ביישובים מעל 10,000 תושבים, בני 25 ומעלה, 2019

מקור: משרד הבריאות. אי שוויון בבריאות וההתמודדות עימו, 2019.
 מתוך נתוני רשם הסוכרת
 הגדרת הסוכרת: HbA1c > 9%

שיעור חולי סוכרת עם פגיעה כלייתית בני 18-84 לפי מצב חברתי-כלכלי

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

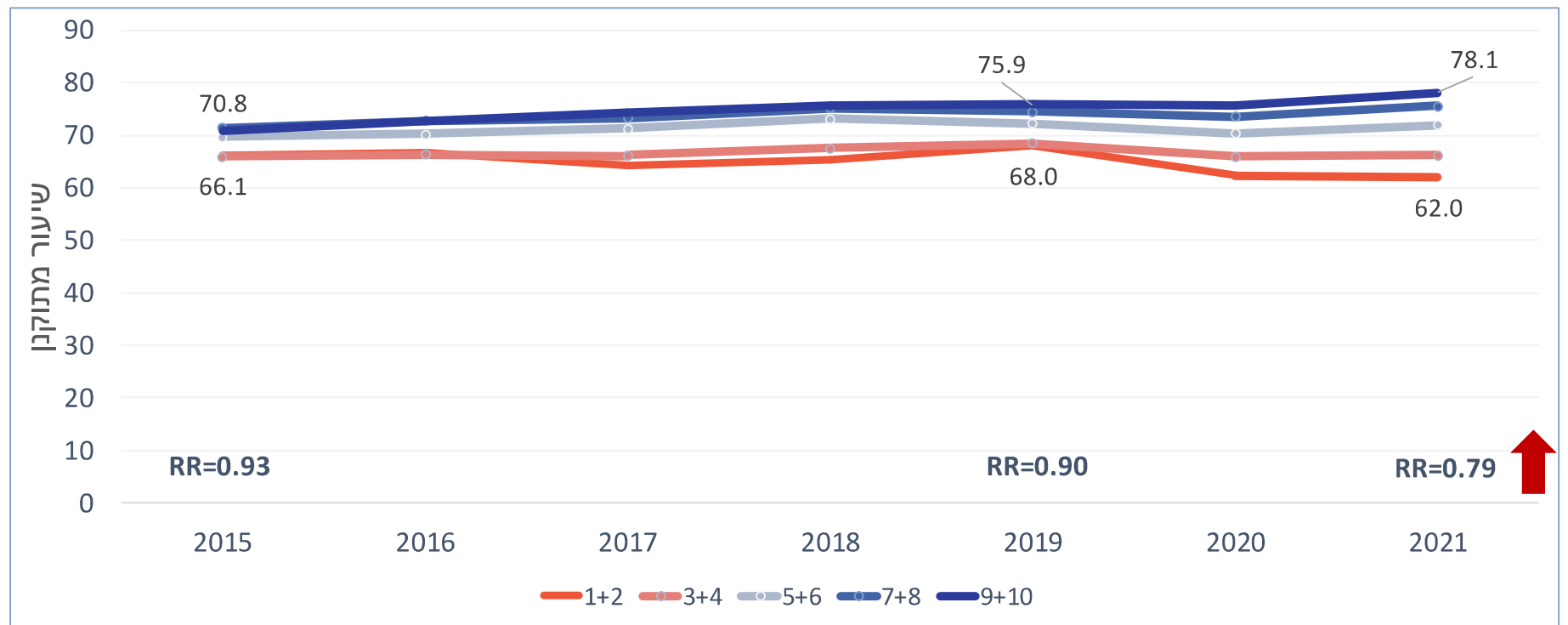
בדיקות סיקור לסרטן

- ביצוע ממוגרפיה
- ביצוע סיקור לסרטן צוואר הרחם
- ביצוע סיקור לגילוי סרטן המעי הגס
- קולונוסקופיה לאחר דם סמוי חיובי

התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المشروع الوطني لمؤشرات الجودة الطبية للصحة الجماهيرية في اسرائيل

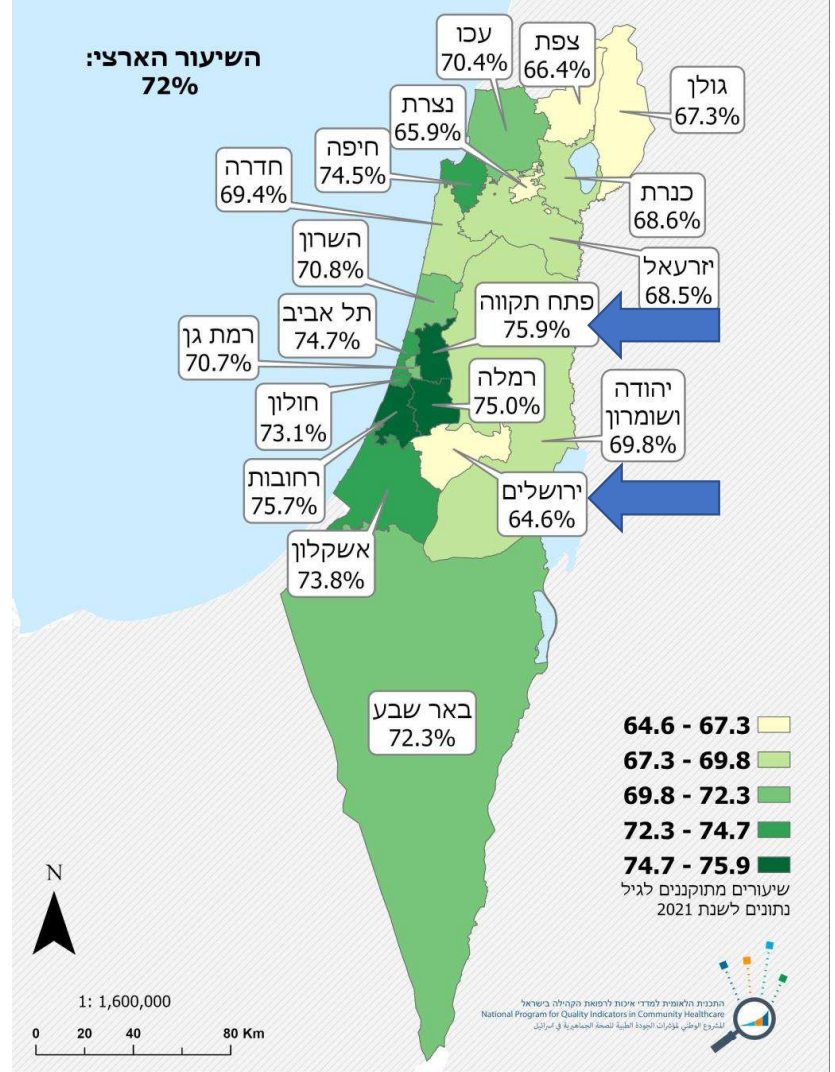
שיעור הביצוע של ממוגרפיה לגילוי מוקדם של סרטן השד בנשים בנות 50-74 לפי מצב חברתי-כלכלי

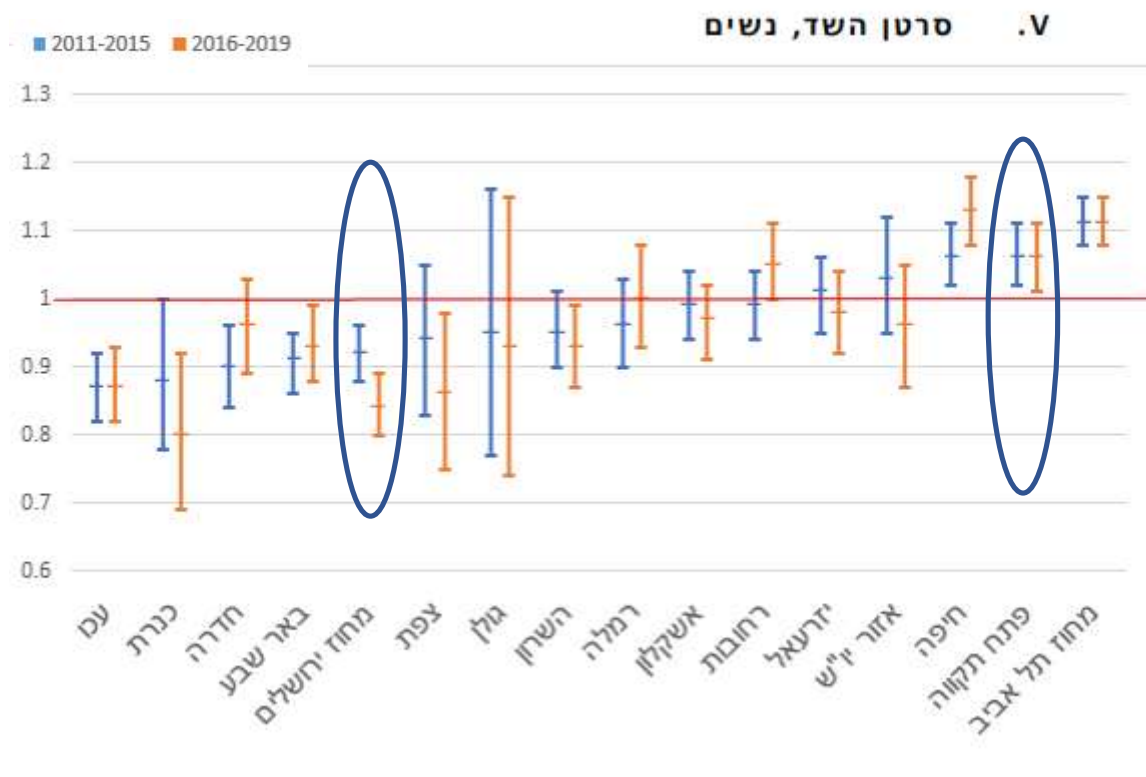

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

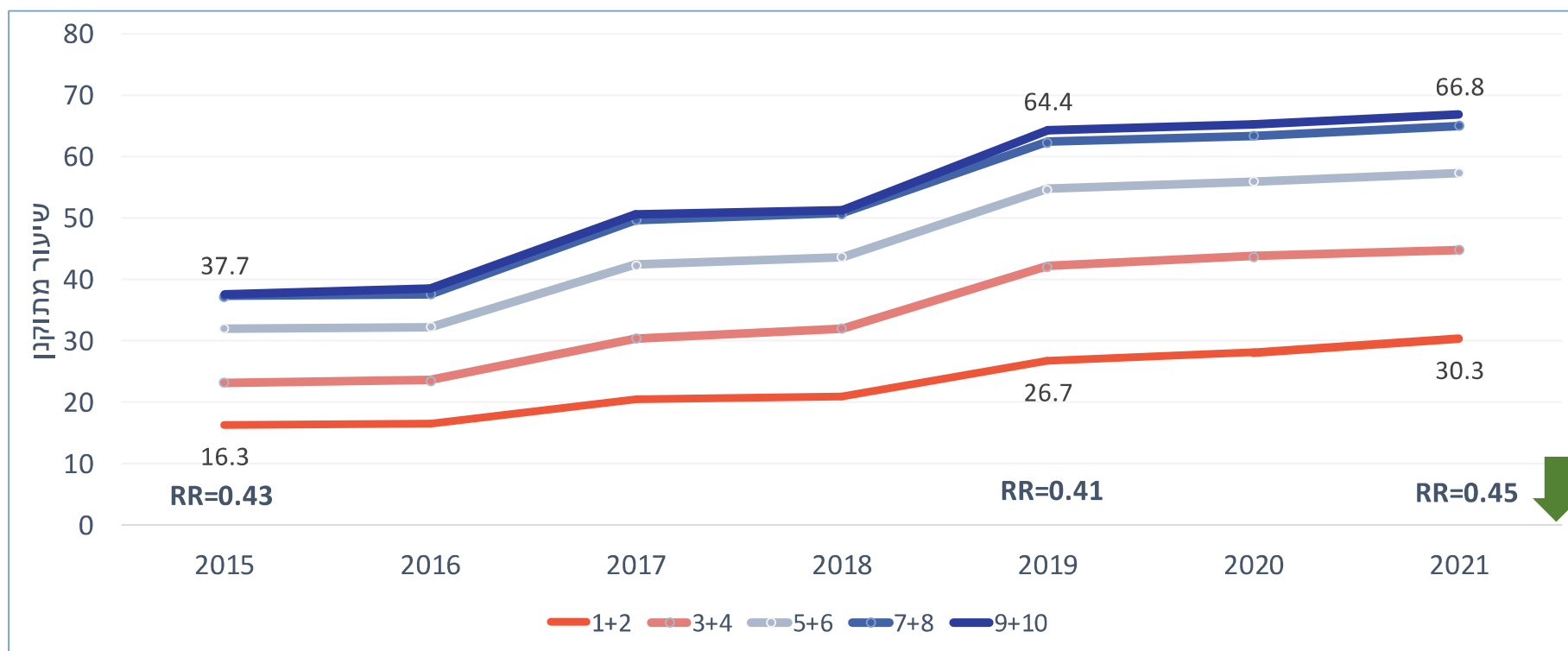
שיעור הביצוע של ממוגרפיה לגילוי מוקדם של סרטן השד בנשים בנות 50-74

הרישום הלאומי לסרטן: תחלואה בסרטן בישראל לפי נפות, 2011-2015 ו 2016-2019. 2019: משרד הבריאות

שיעור הנשים בגילאים 54-25 אשר ביצעו בדיקות סיקור לסרטן צוואר הרחם ב- 3 השנים האחרונות לפי מצב חברתי-כלכלי

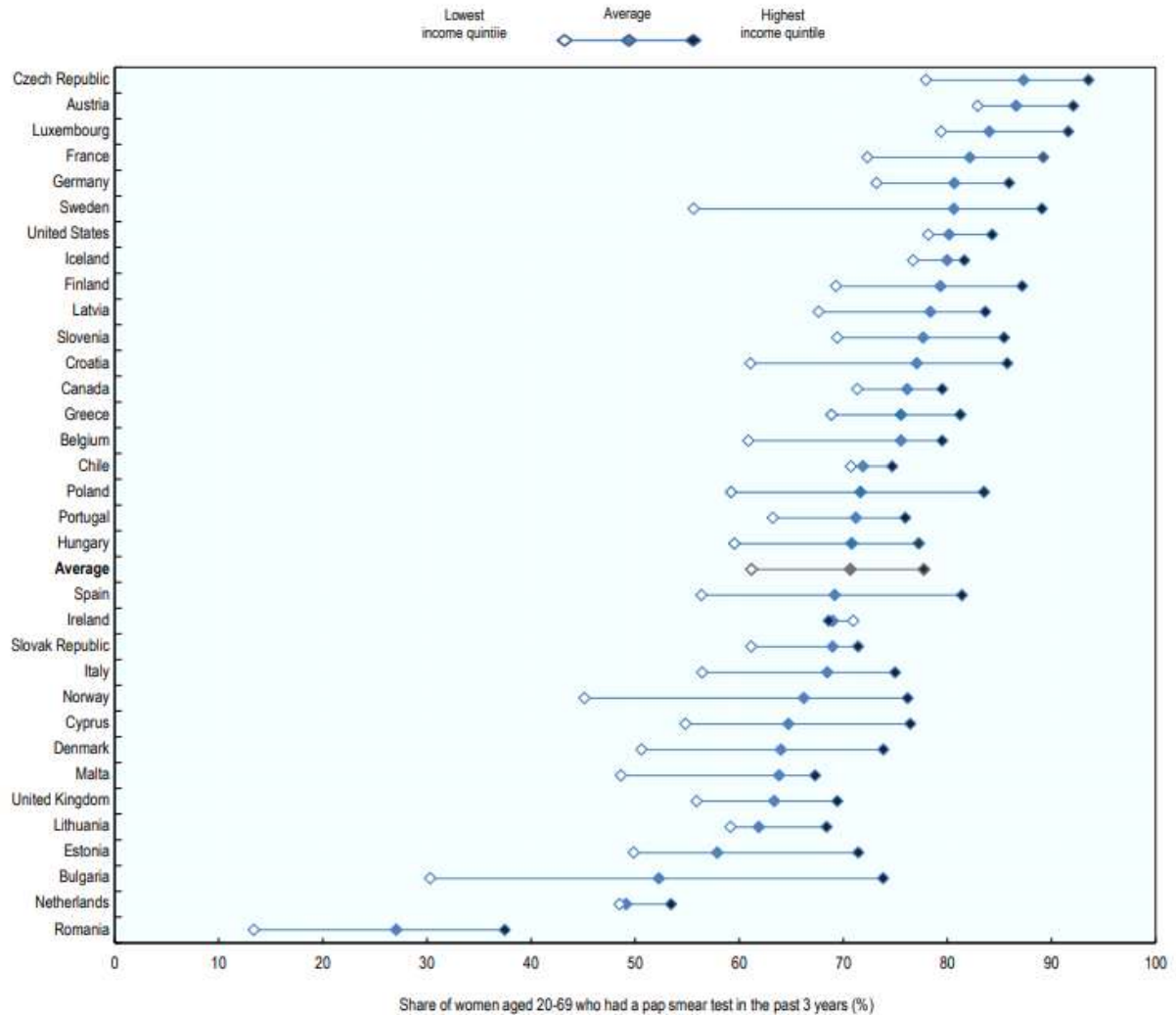

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

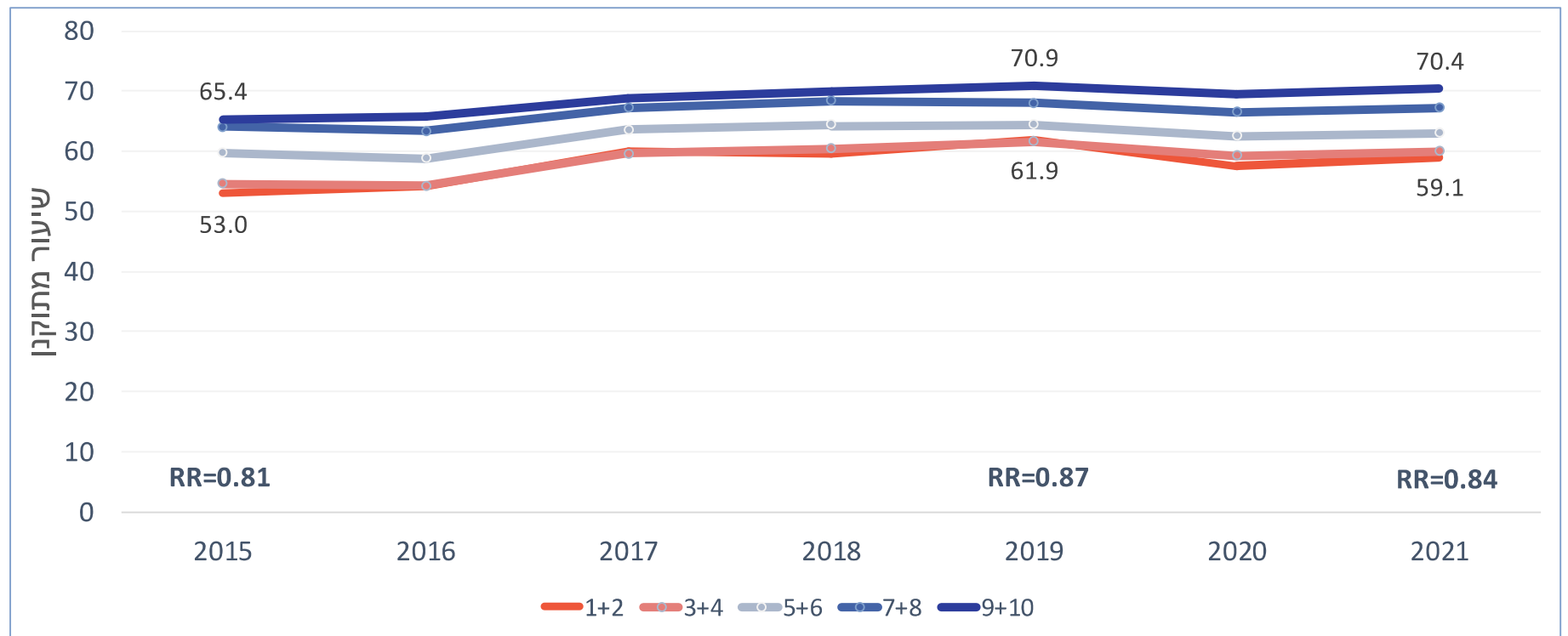
Figure 3.7. Prevalence of cervical cancer screening, by income quintile

Share of women aged 20-69 who had a Pap smear test in the past 3 years

OECD (2019), Health for Everyone?: Social Inequalities in Health and Health Systems, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3c8385d0-en>.

שיעור הביצוע של בדיקה לגילוי מוקדם של סרטן המעי הגס בקרוב בני 50-74 לפי מצב חברתי-כלכלי

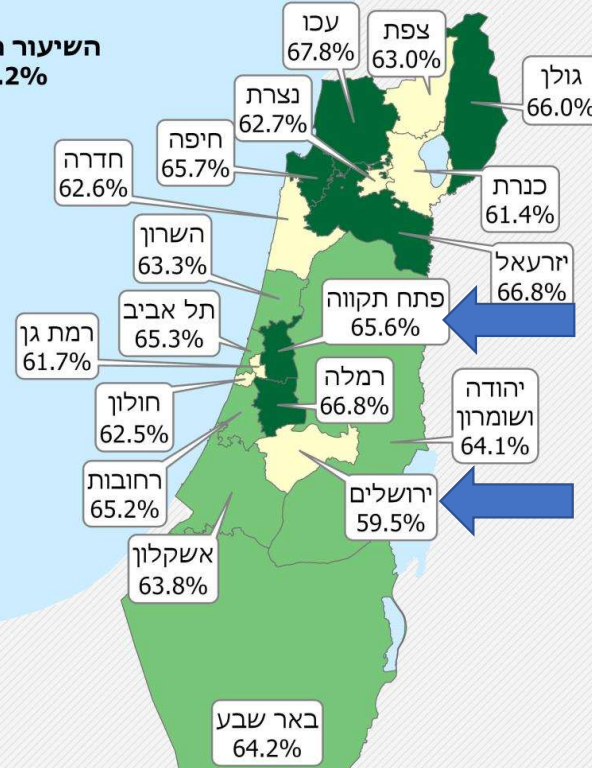

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

שיעור הביצוע של בדיקה לגילוי מוקדם של סרטן המעיים הגס בקרב בניו 50-74

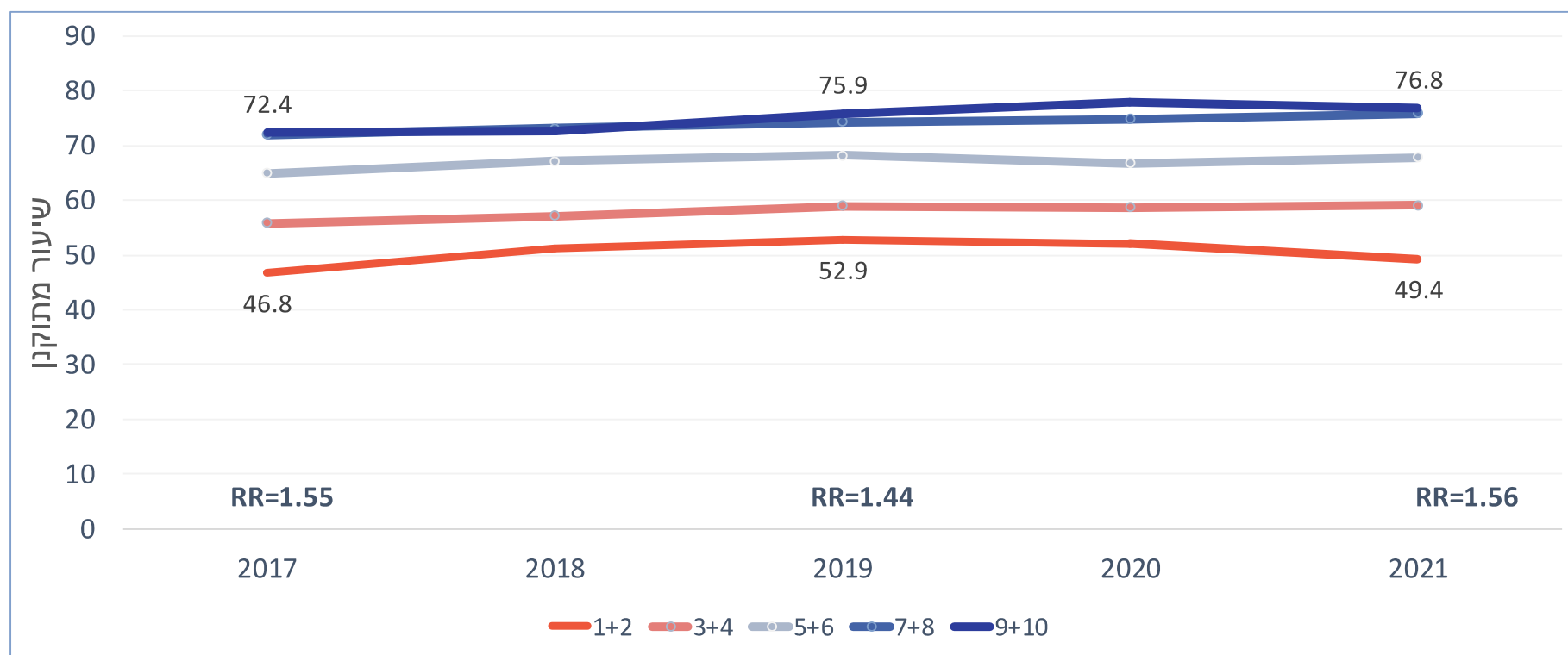
השיעור הארצי:
64.2%

59.5 - 63.0
63.0 - 65.3
65.3 - 67.8
שיעורים מתוקננים לגיל
נתונים לשנת 2021

שיעור המבוטחים בעלי בדיקת דם סמוי חיובית, אשר עברו בדיקת קולונוסקופיה תוך 180 ימים מיום ביצוע בדיקת הדם הסמוי לפי מצב חברתי-כלכלי

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

קידום בריאות

- עישון
- השמנת יתר

התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المشروع الوطني لمؤشرات الجودة الطبية للصحة الجماهيرية في اسرائيل

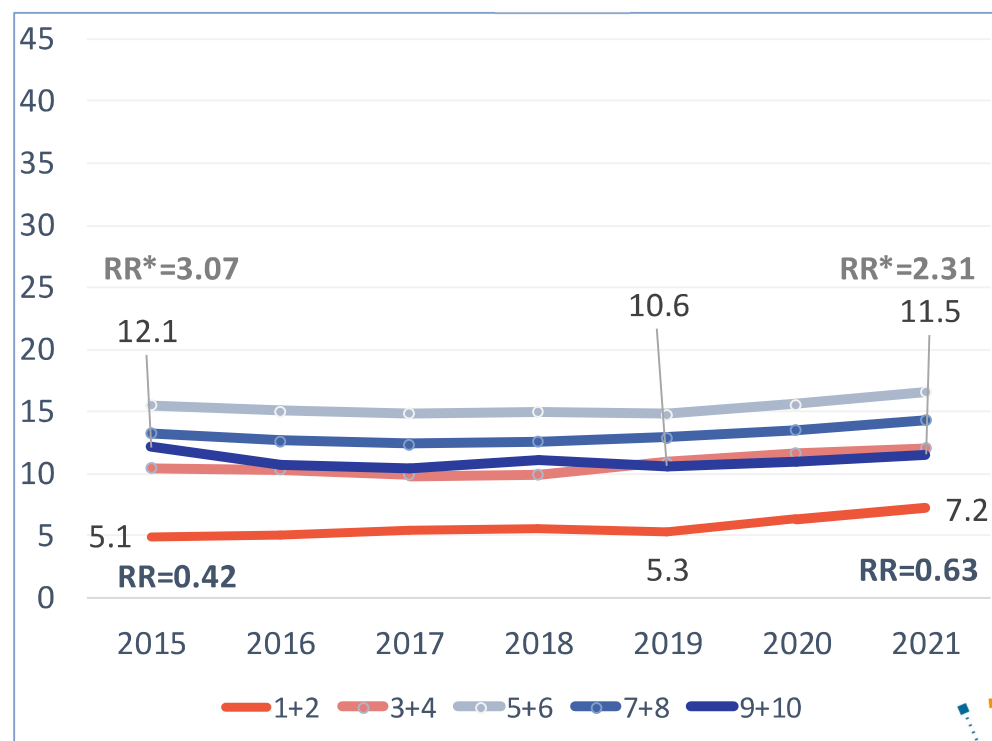
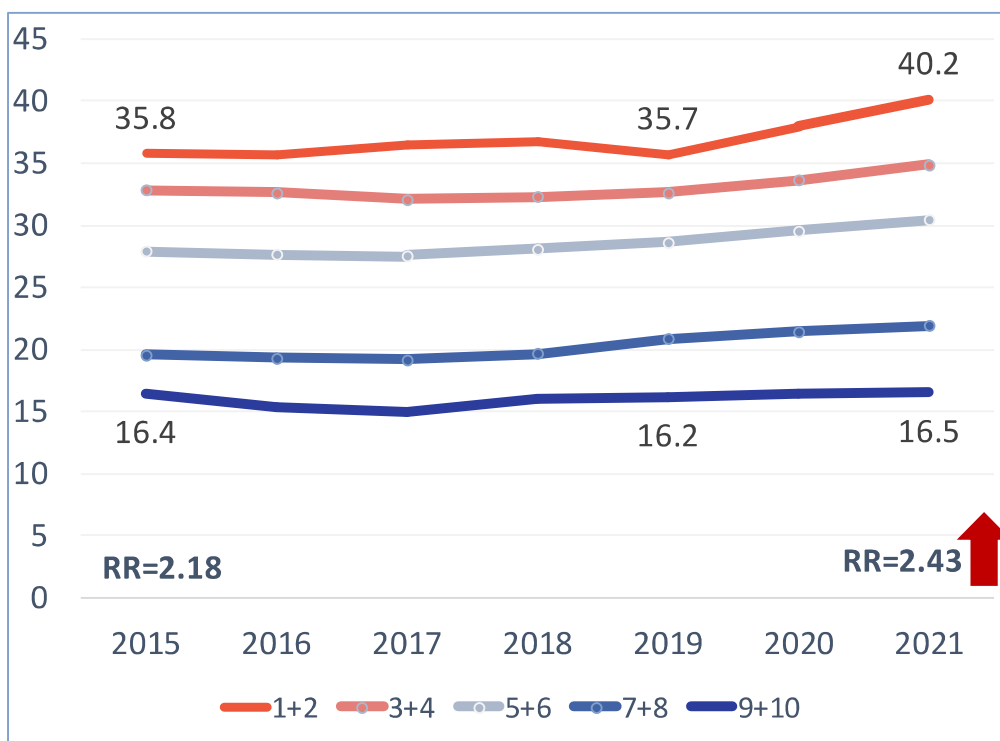

שיעור עישון בקרב בני.ות 16-74

לפי מצב חברתי-כלכלי

גברים

נשים

חושב בין השיעור הגבוה ביותר לבין השיעור הנמוך ביותר=RR*

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

Table 3. Current Cigarette Smoking Among US Adults Aged 18 or Older, By Sociodemographic Characteristics and Poverty Status , National Survey on Drug Use and Health, 2011–2014

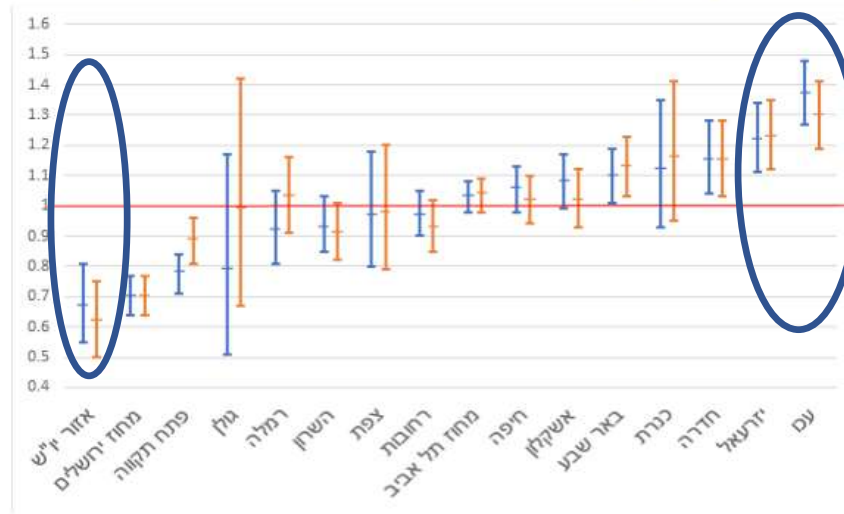
Characteristic	Men		Women		Total	
	Below, % (95% CI)	At or Above, % (95% CI) [P Value]	Below, % (95% CI)	At or Above, % (95% CI) [P Value]	Below, % (95% CI)	At or Above, % (95% CI) [P Value]
Overall ^c	41.1 (39.8–42.5)	23.7 (23.2–24.2) [$<.001$]	32.5 (31.4–33.6)	18.3 (17.8–18.7) [$<.001$]	36.0 (35.1–36.9)	20.9 (20.6–21.3) [$<.001$]

Garrett BE, Martell BN, Caraballo RS, King BA. Socioeconomic Differences in Cigarette Smoking Among Sociodemographic Groups. *Prev Chronic Dis* 2019;16:180553. DOI: <http://dx.doi.org/10.5888/pcd16.180553>^{external icon}

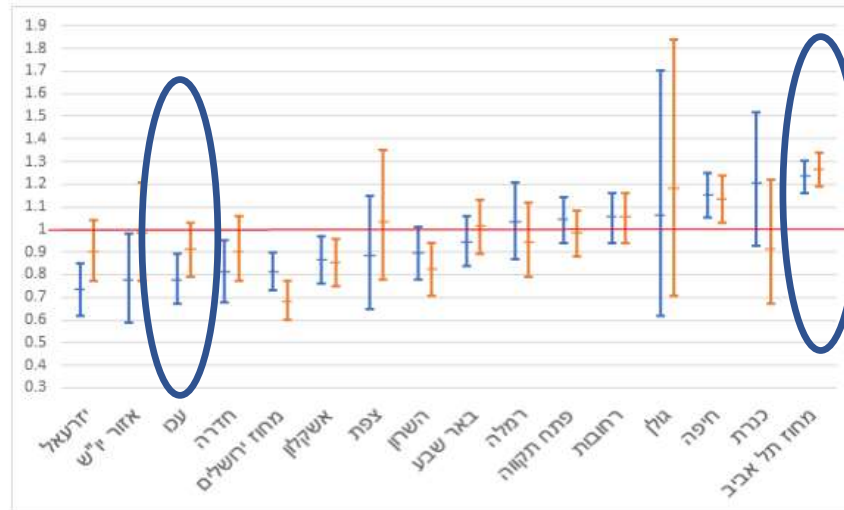
11. סרטן הריאה

■ 2011-2015 ■ 2016-2019

א. גברים

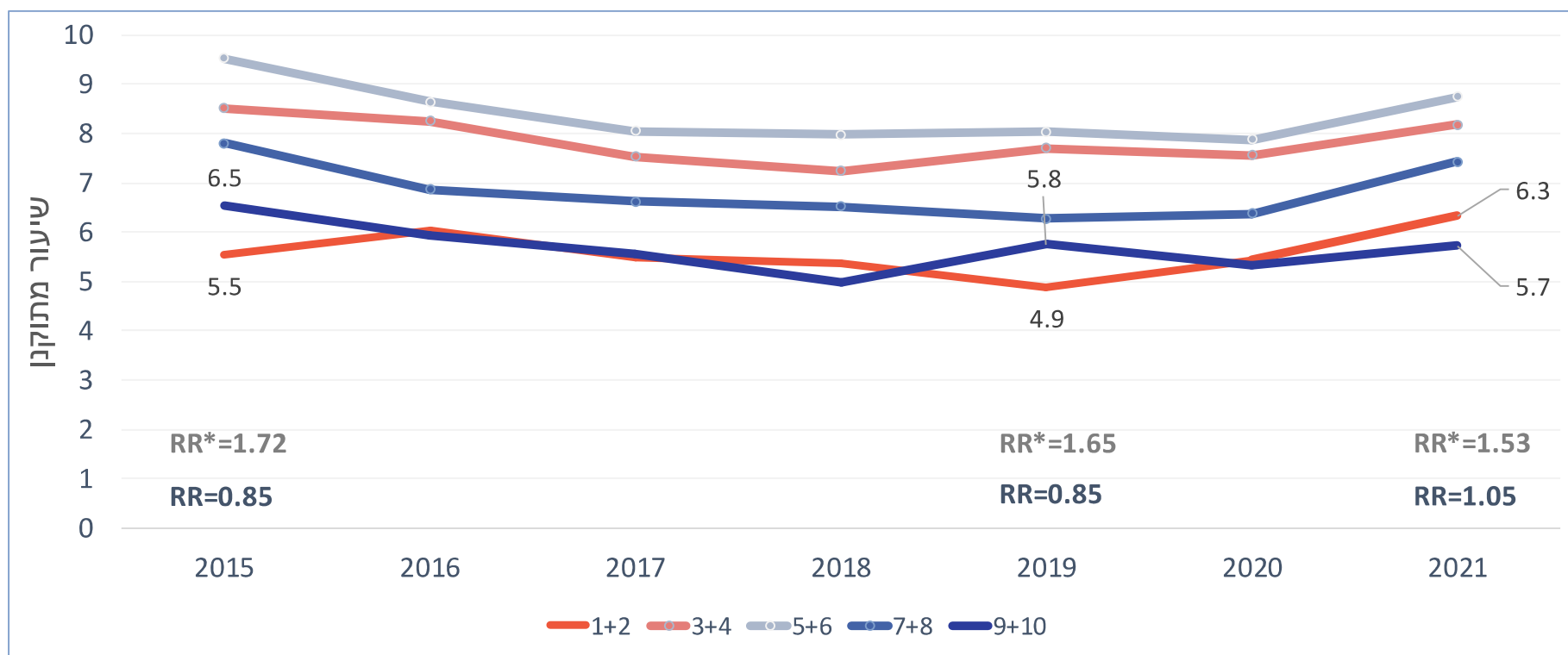

ב. נשים

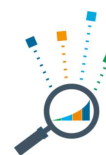
הרישום הלאומי לסרטן: תחלואה
 בסרטן בישראל לפי נפות, 2011-
 2015 ו 2016-2019. 2019:
 משרד הבריאות

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב ילדים בני 7 לפי מצב חברתי-כלכלי

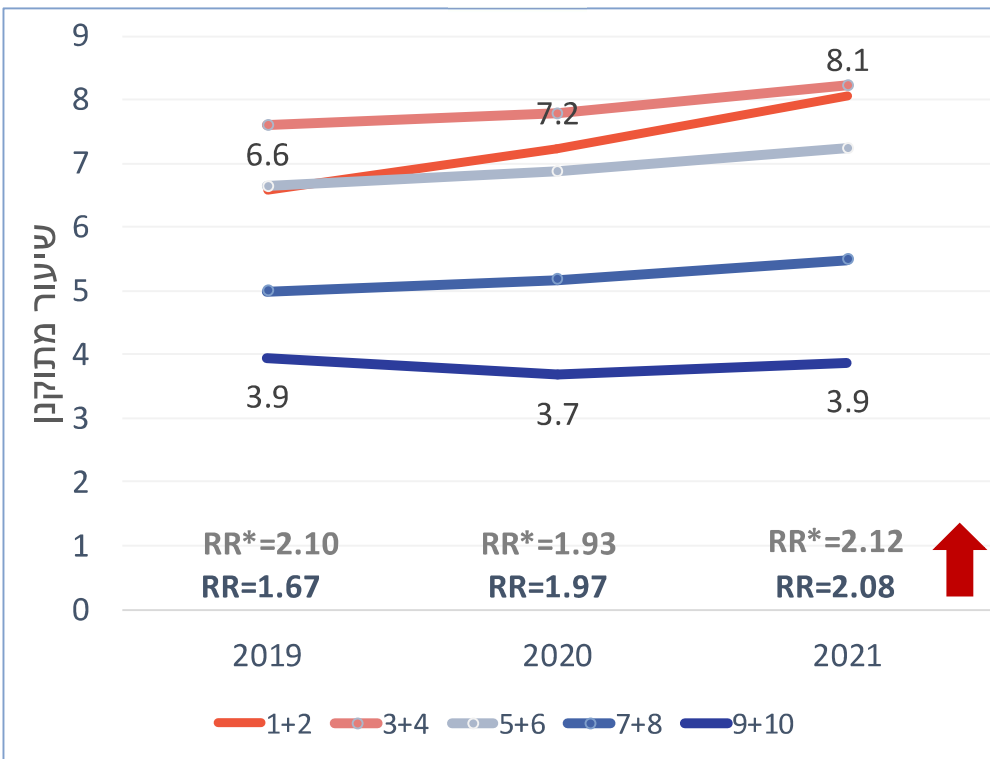
חושב בין השיעור הגבוה ביותר לבין השיעור הנמוך ביותר = RR*
 תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

השמנת יתר: $BMI \geq 30 \text{ Kg/m}^2$

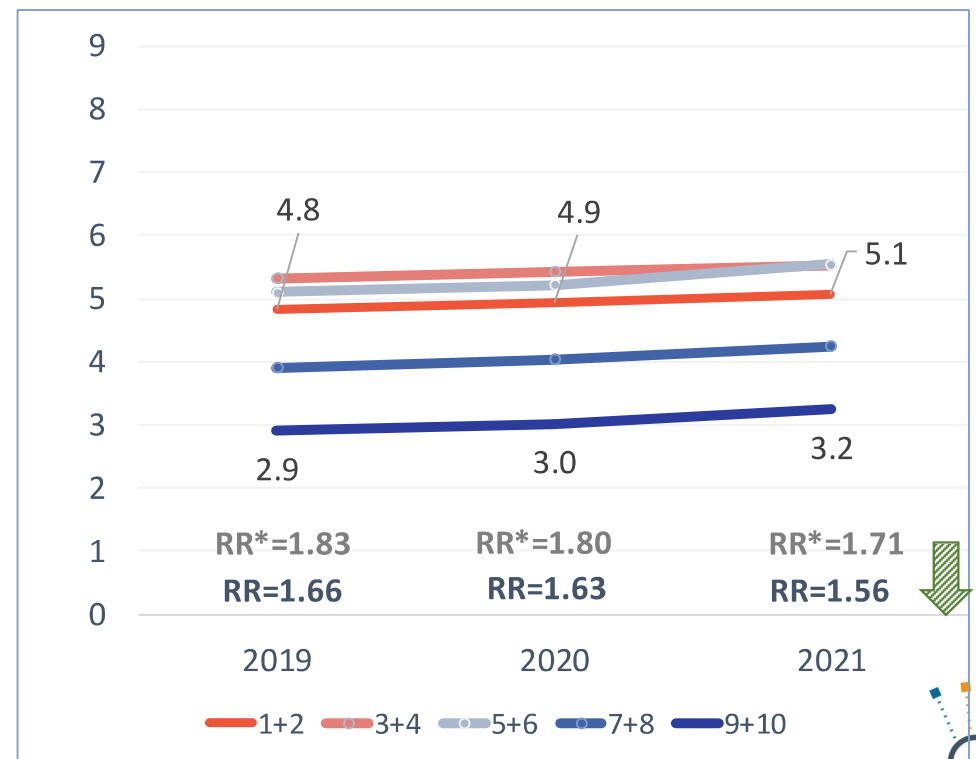

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב בני.ות 14-15 לפי מצב חברתי-כלכלי

בנים

בנות

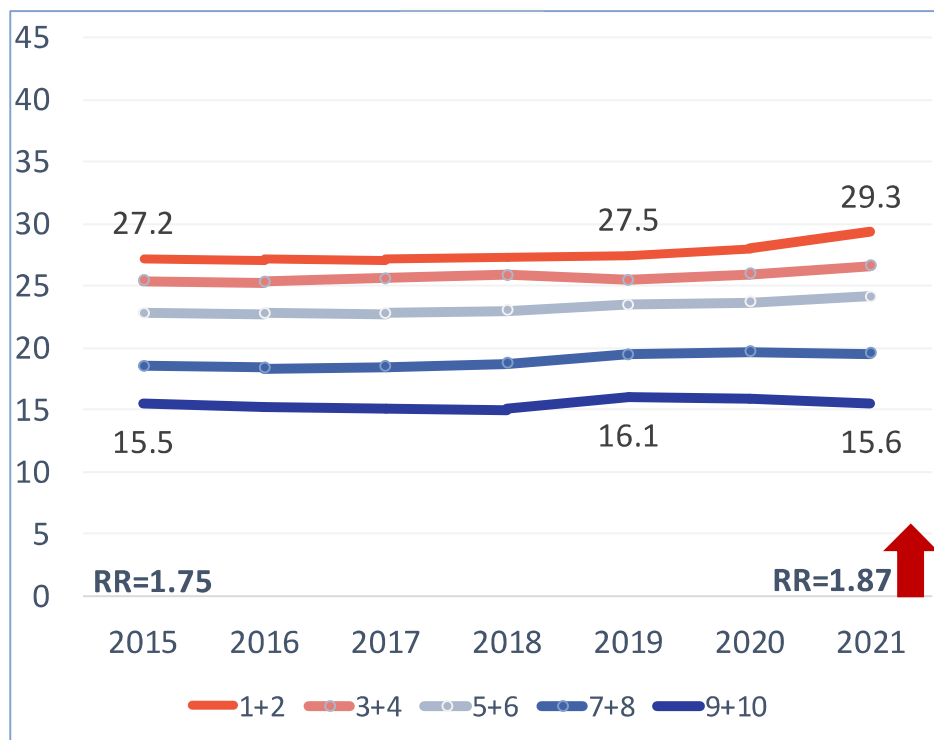

חושב בין השיעור הגבוה ביותר לבין השיעור הנמוך ביותר = RR*
 תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

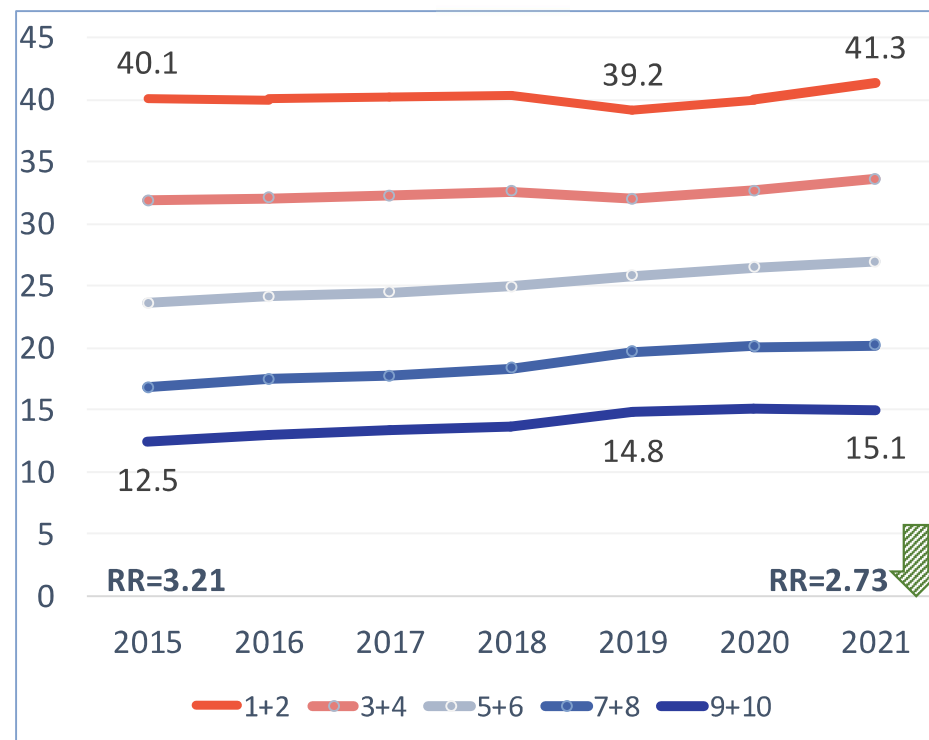
השמנת יתר: $BMI \geq 30 \text{ Kg/m}^2$

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב נשים וגברים בני 20-64 לפי מצב חברתי-כלכלי

גברים

נשים

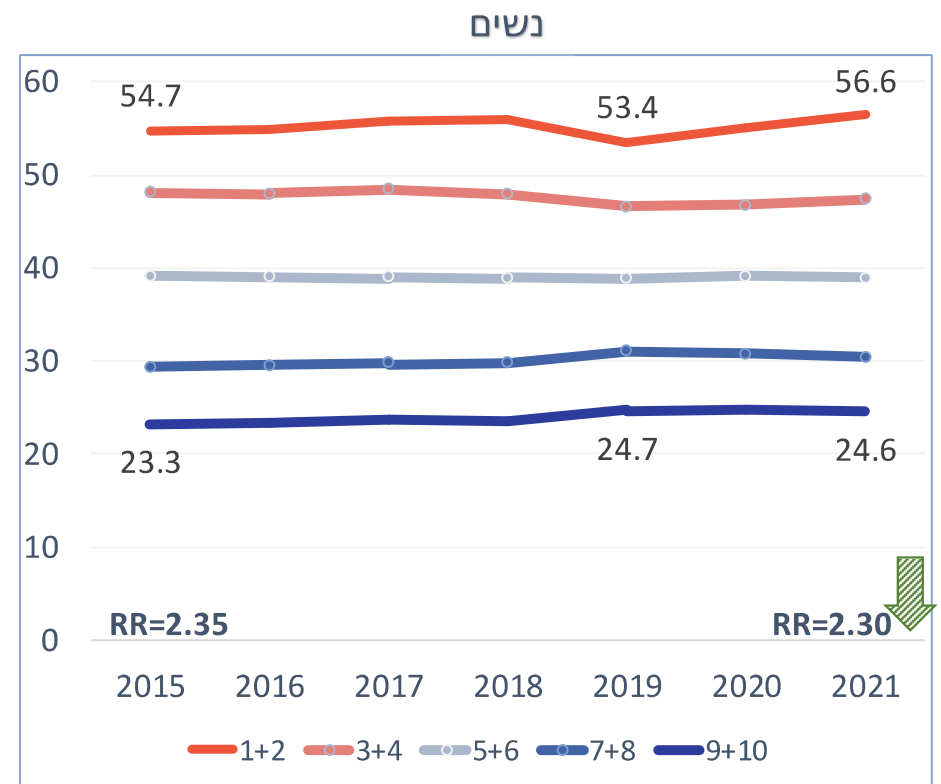
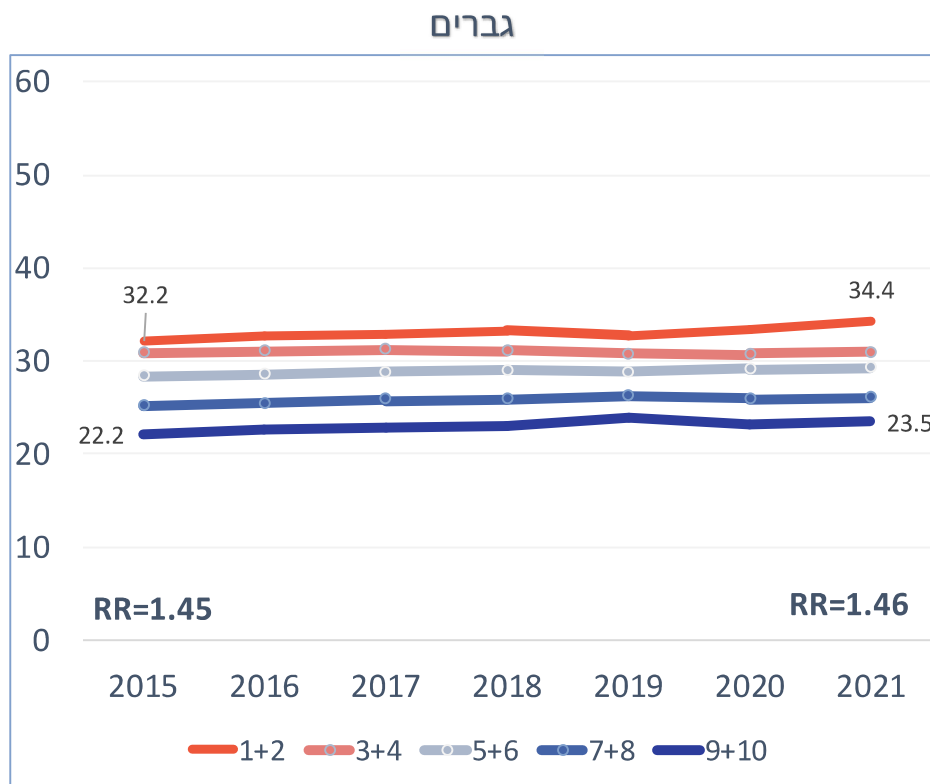

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

השמנת יתר: $BMI \geq 30 \text{ Kg/m}^2$

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב נשים וגברים בני 65-84 לפי מצב חברתי-כלכלי

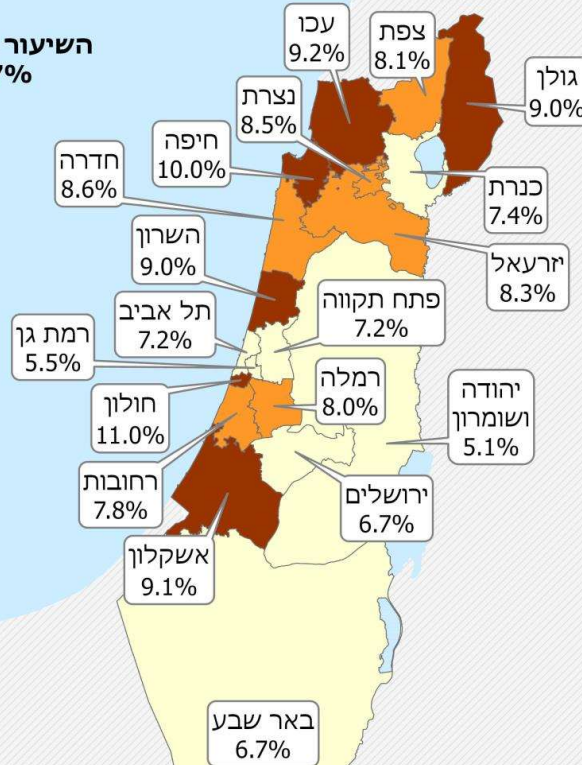
תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

השמנת יתר: $BMI \geq 30 \text{ Kg/m}^2$

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב בניו 7

השיעור הארצי:
7.7%

5.1 - 7.4
7.4 - 8.6
8.6 - 11.0

שיעורים מתוקננים לגיל
בתונים לשנת 2021

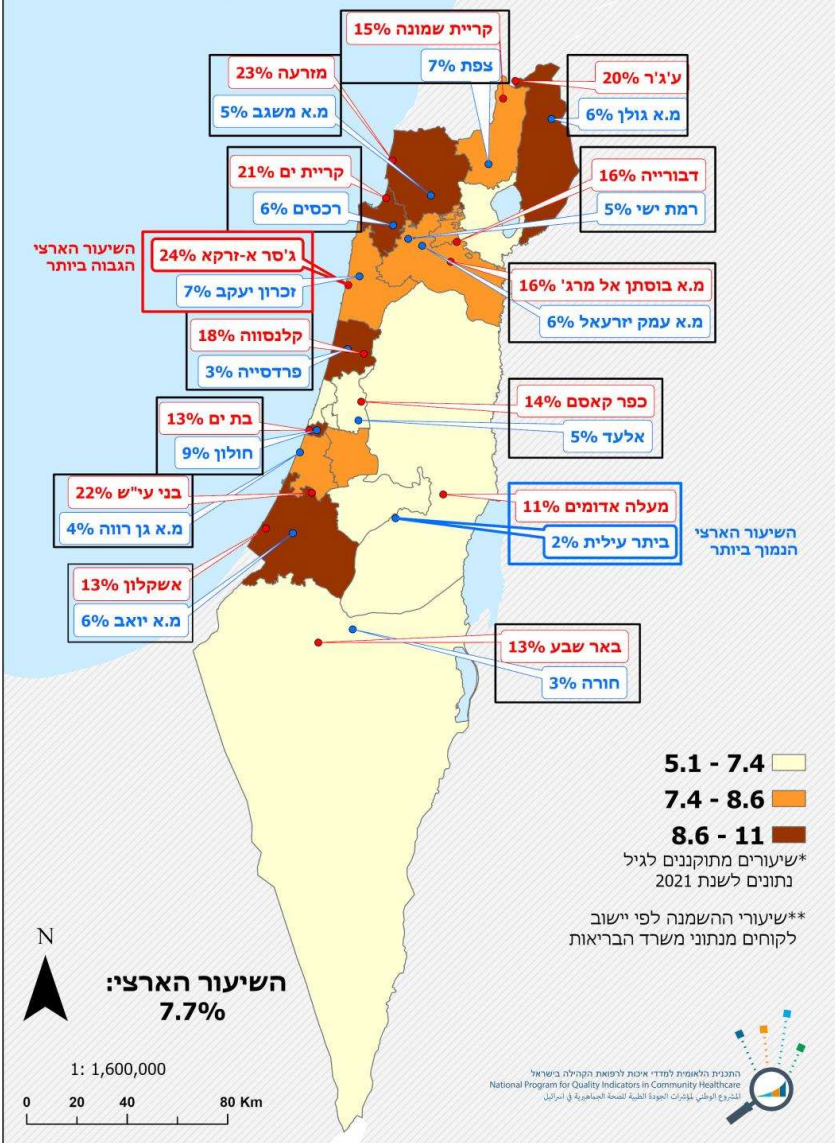
1: 1,600,000

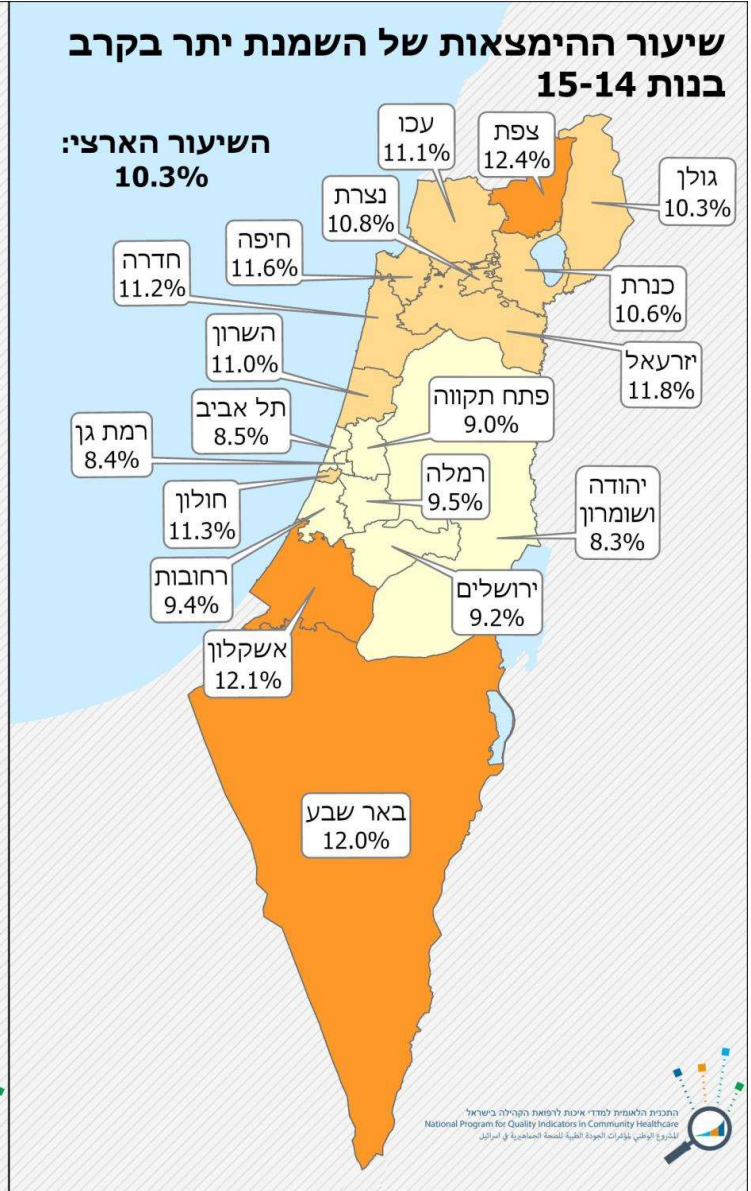
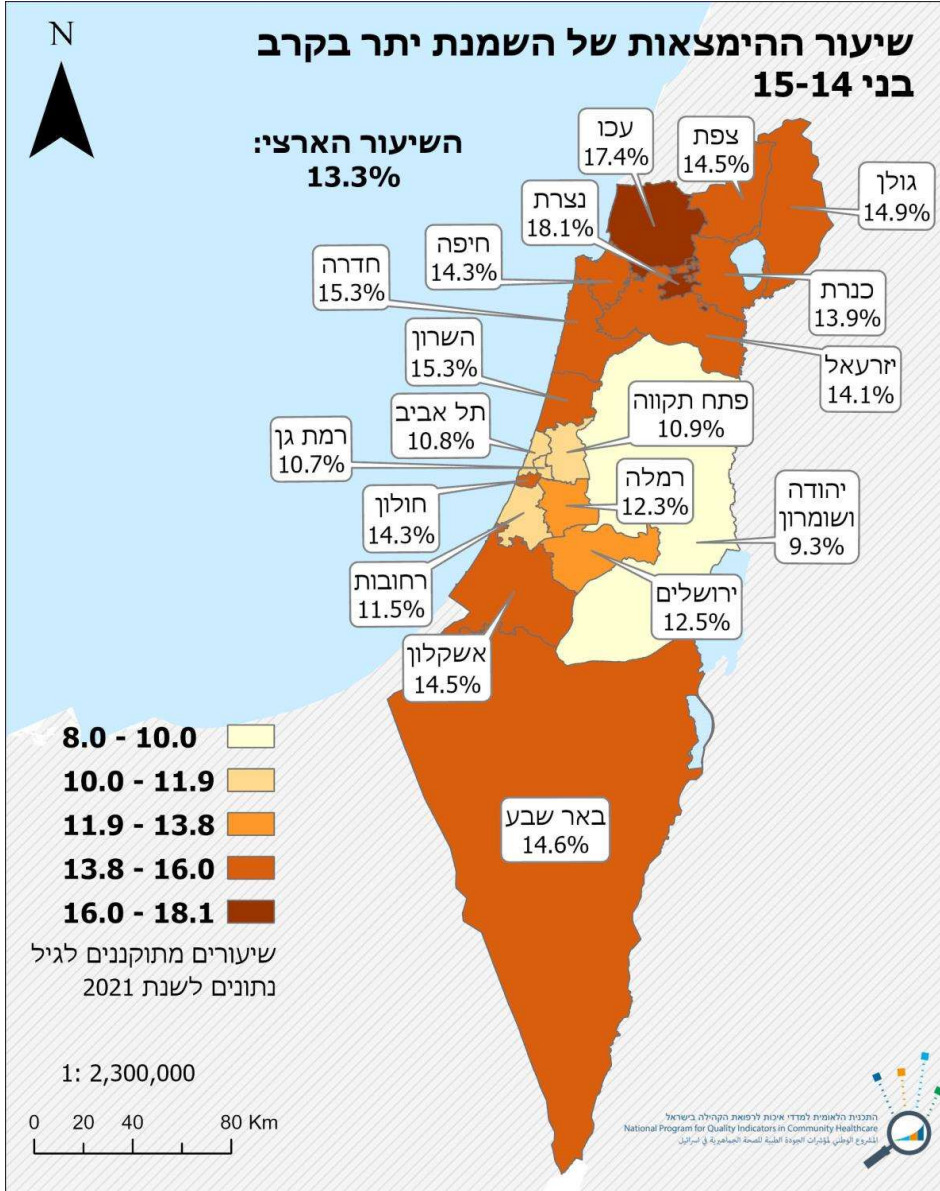
0 20 40 80 Km

המנדט הלאומי למדידת איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المندوب الوطني لقياسات الجودة الطبية للخدمة الصحية في إسرائيل

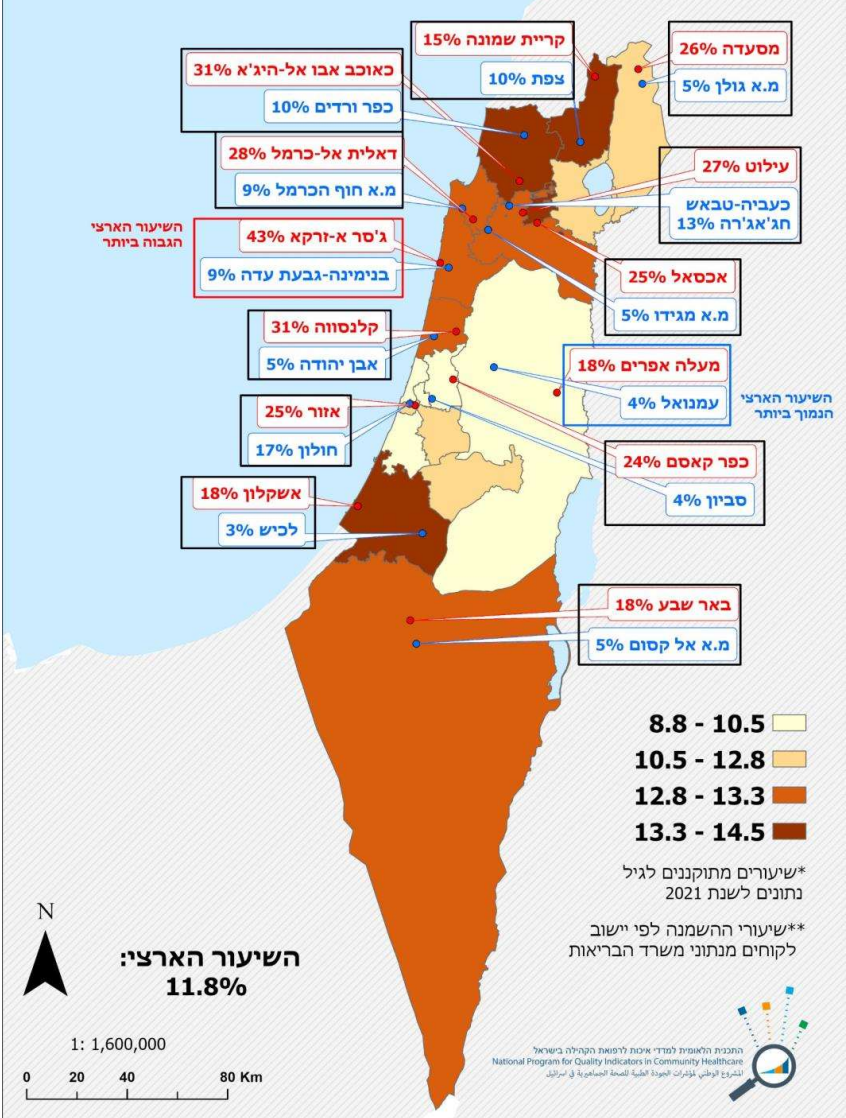

שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב בניו 7

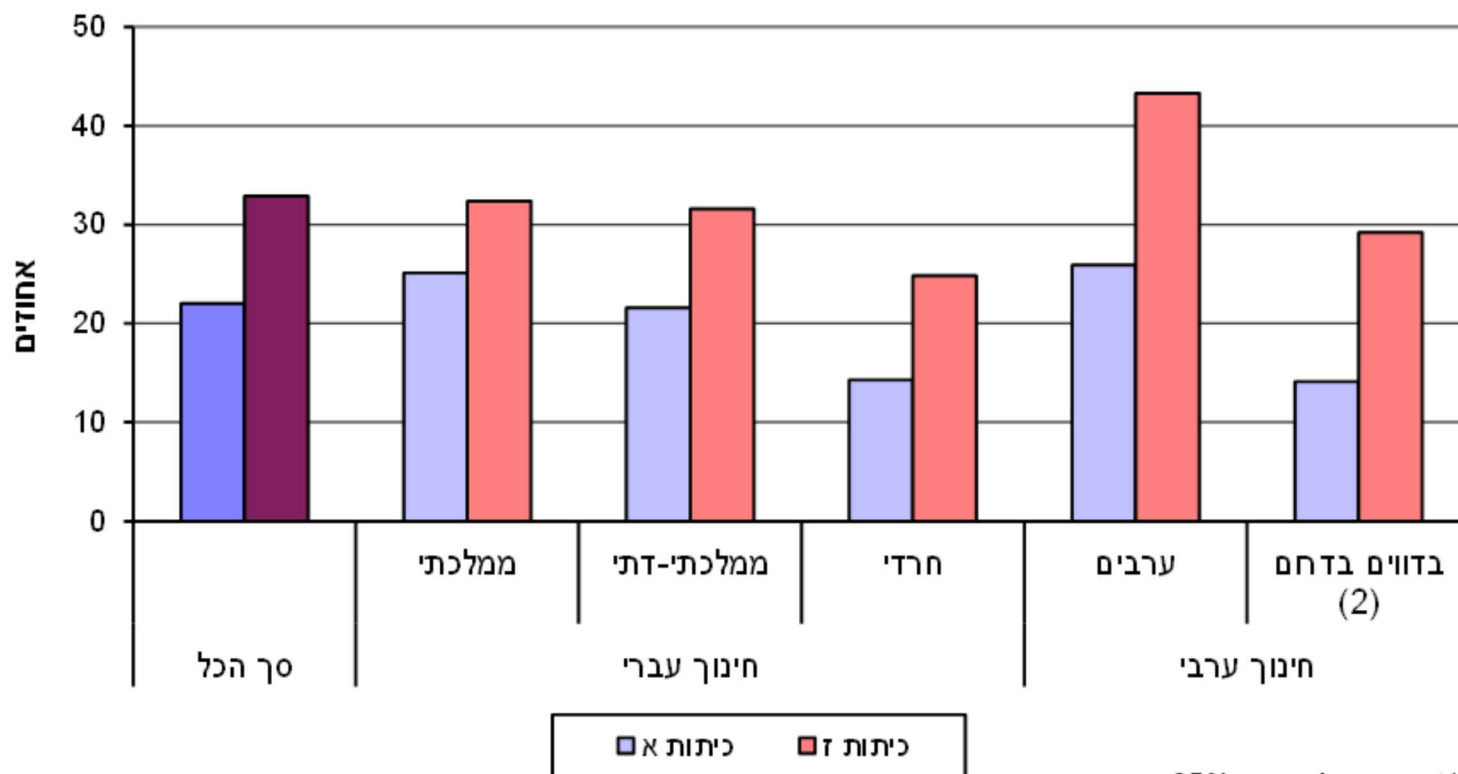

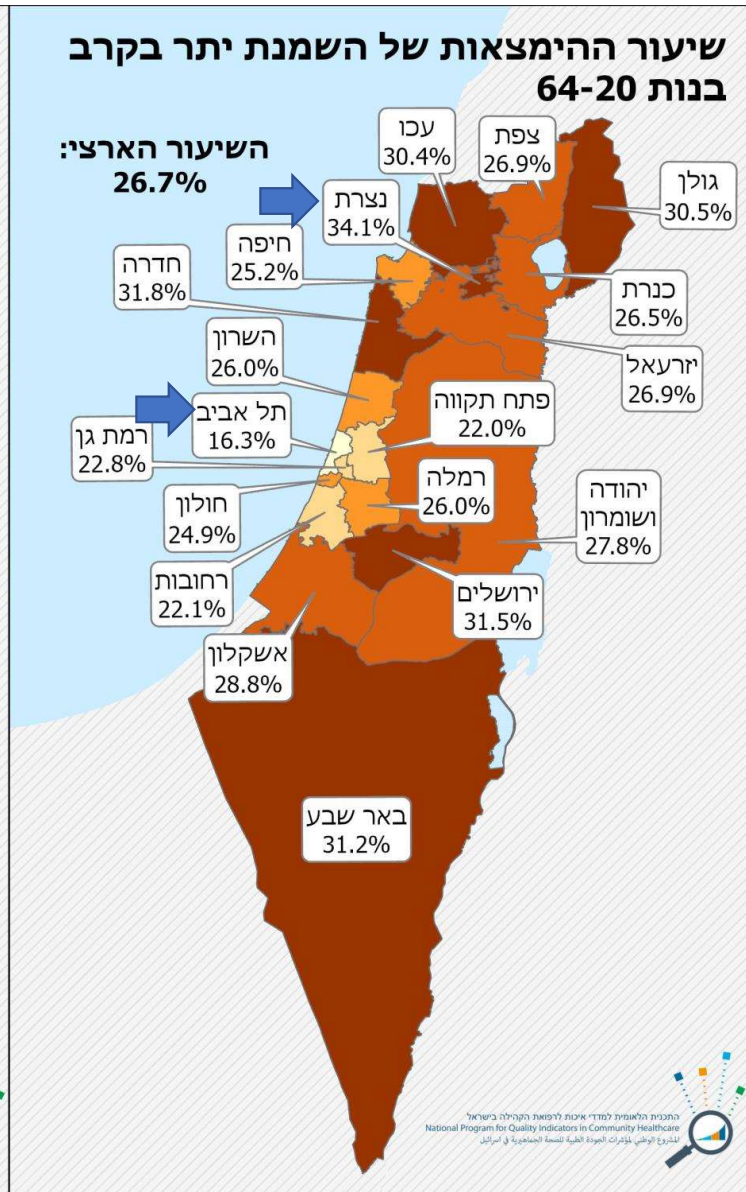
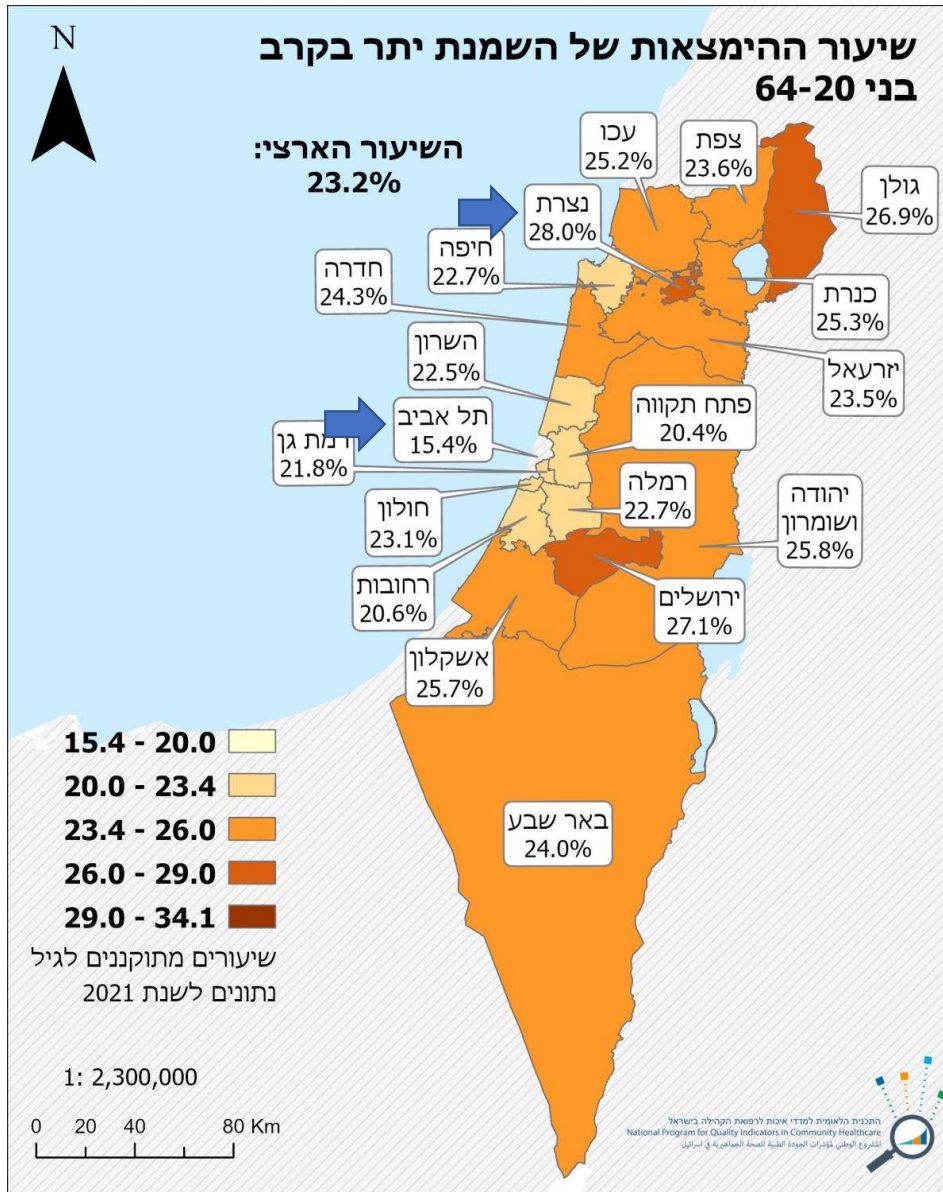
שיעור ההימצאות של השמנת יתר בקרב בניו 14-15

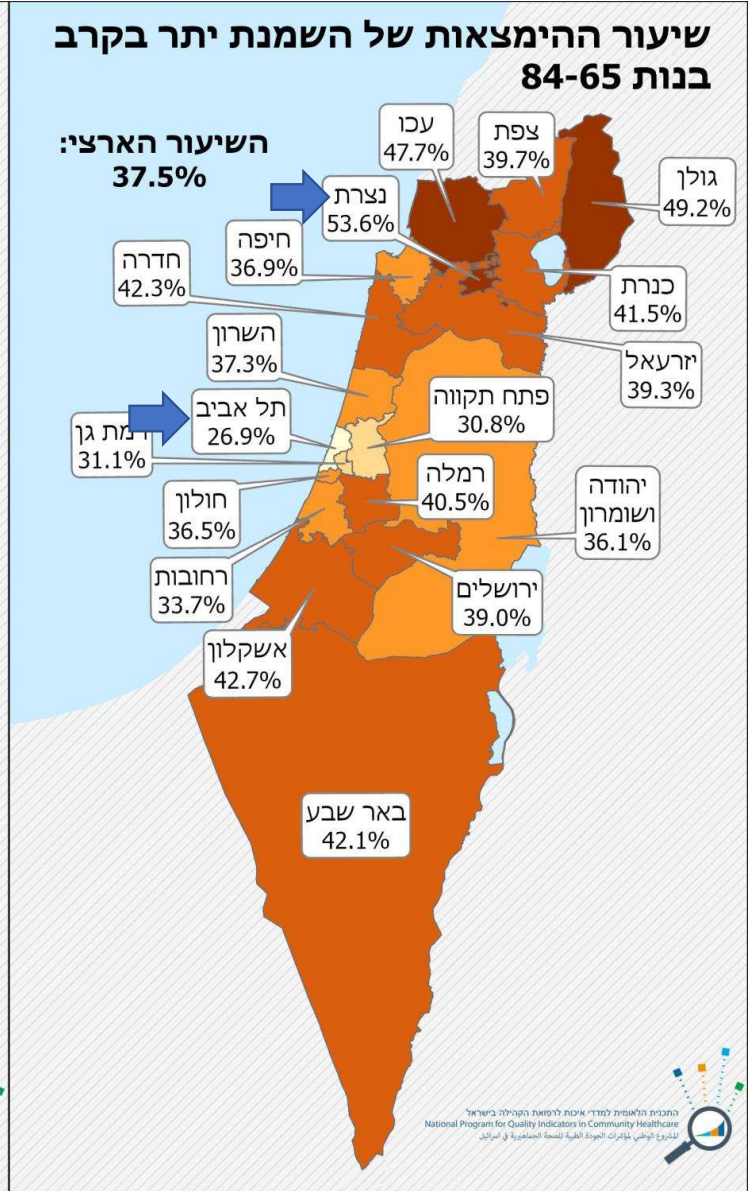
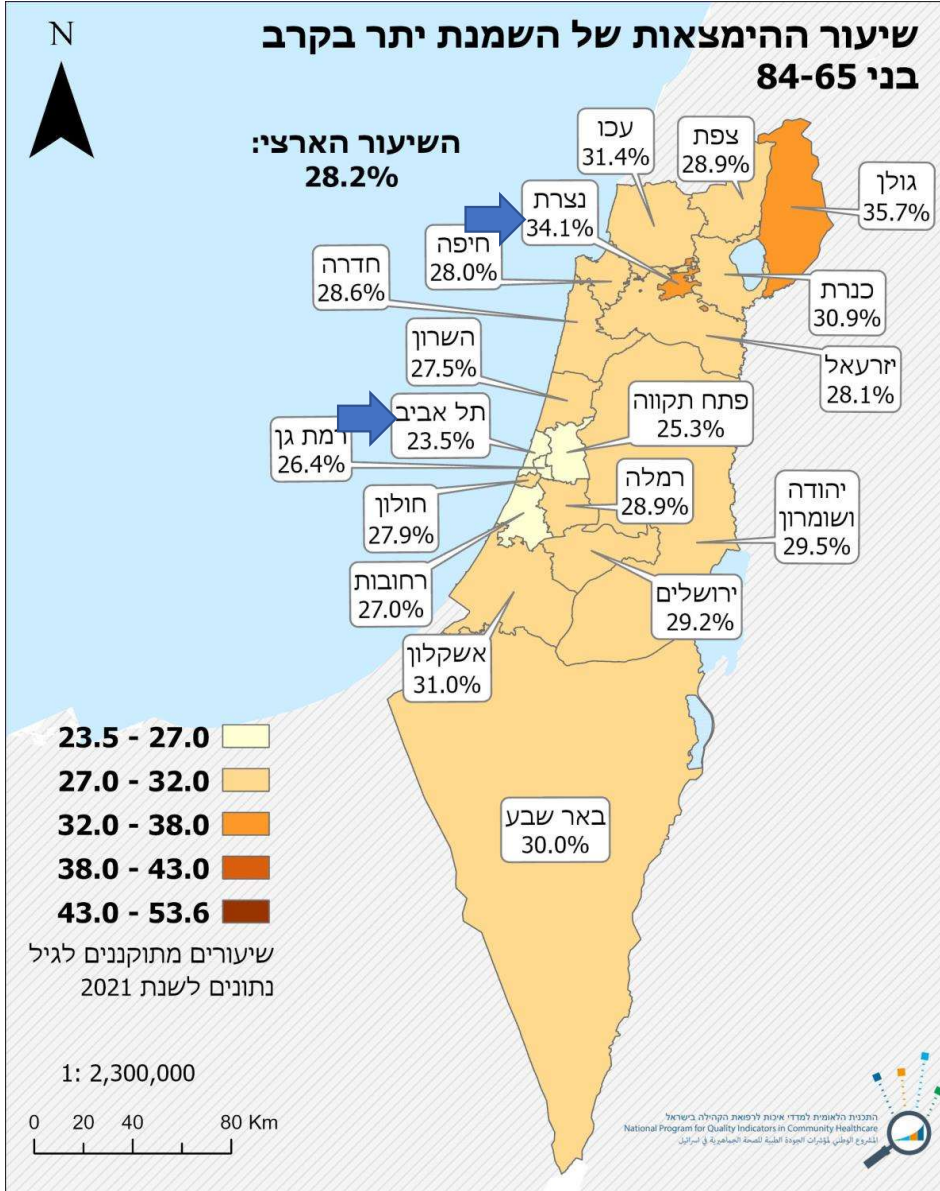

3.4.2. עודף משקל והשמנת יתר(1) בקרב תלמידי בית ספר בכיתות א ו-ז
 בשנת הלימודים תשפ"א (2020/21),
 לפי קבוצת אוכלוסייה וסוג פיקוח (יהודים)

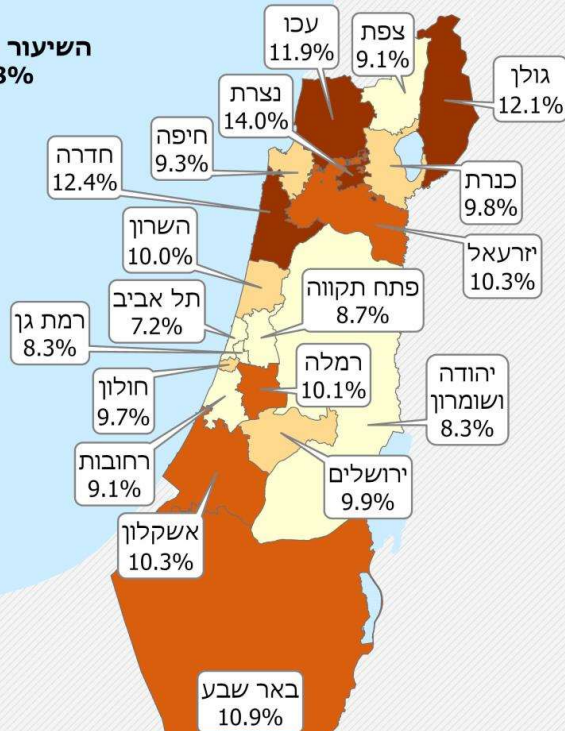
(1) BMI מעל אחוזון 85%.
 (2) הנתון של בדוים בדרום בכיתה ז מתבסס על כיסוי מדידות (גובה ומשקל) נמוך מאוד (22% מכלל התלמידים בלבד ביצעו מדידות).

שיעור ההימצאות של סוכרת בקרב בניו 18 ומעלה

השיעור הארצי:
9.8%

1: 1,600,000

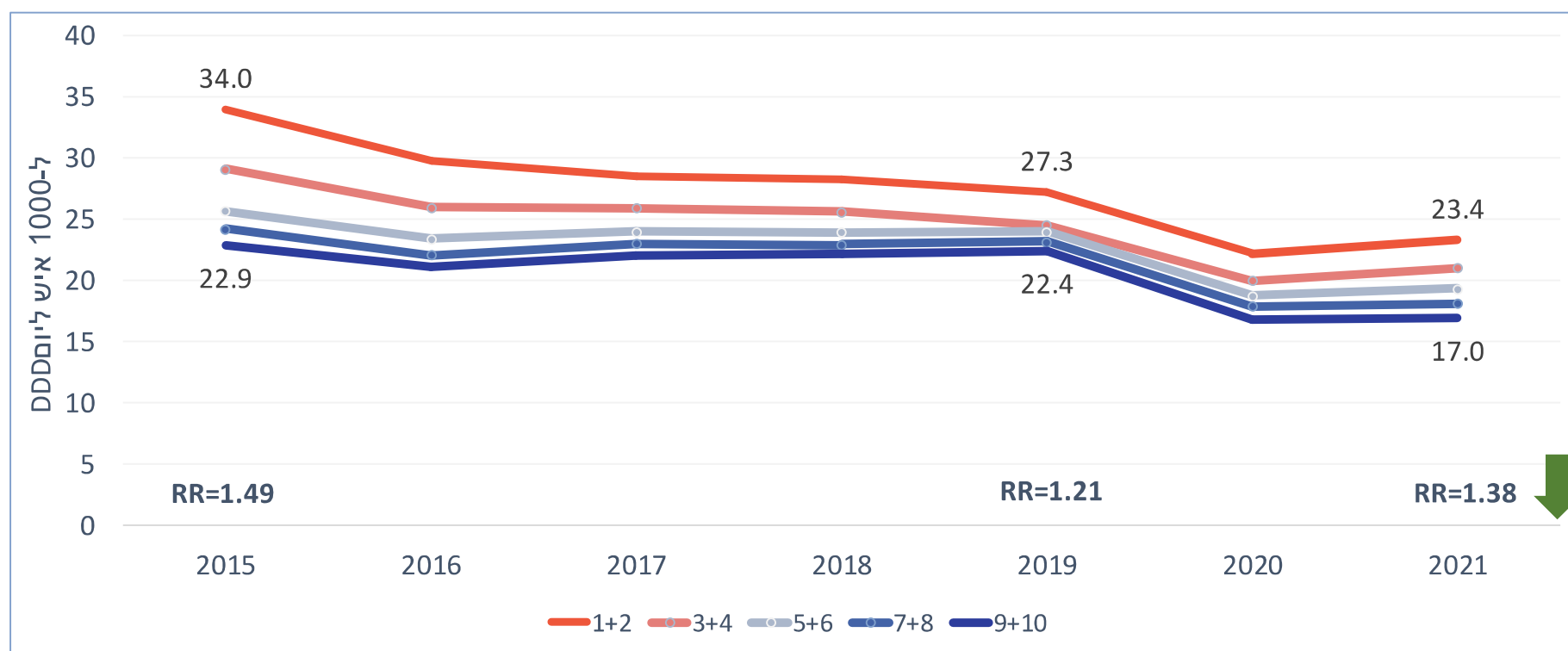

מחלות זיהומיות

התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المشروع الوطني لمؤشرات الجودة الطبية للصحة الجماهيرية في اسرائيل

היקף השימוש בתרופות אנטיביוטיות סיסטמיות, DDD ל-1000 איש, ליום, בקרב בני 18 ומעלה לפי מצב חברתי-כלכלי

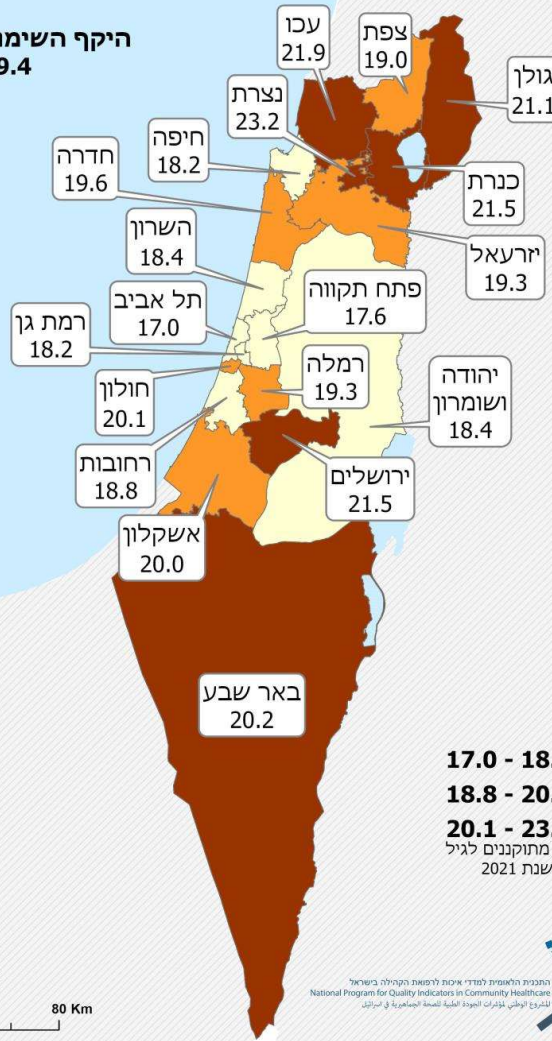

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

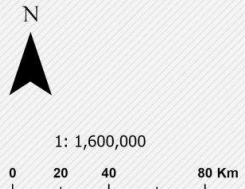

היקף השימוש בתרופות אנטיביוטיות סיסטמיות, DDD ל-1,000 אישה ליום, בקרב בני 18 ומעלה

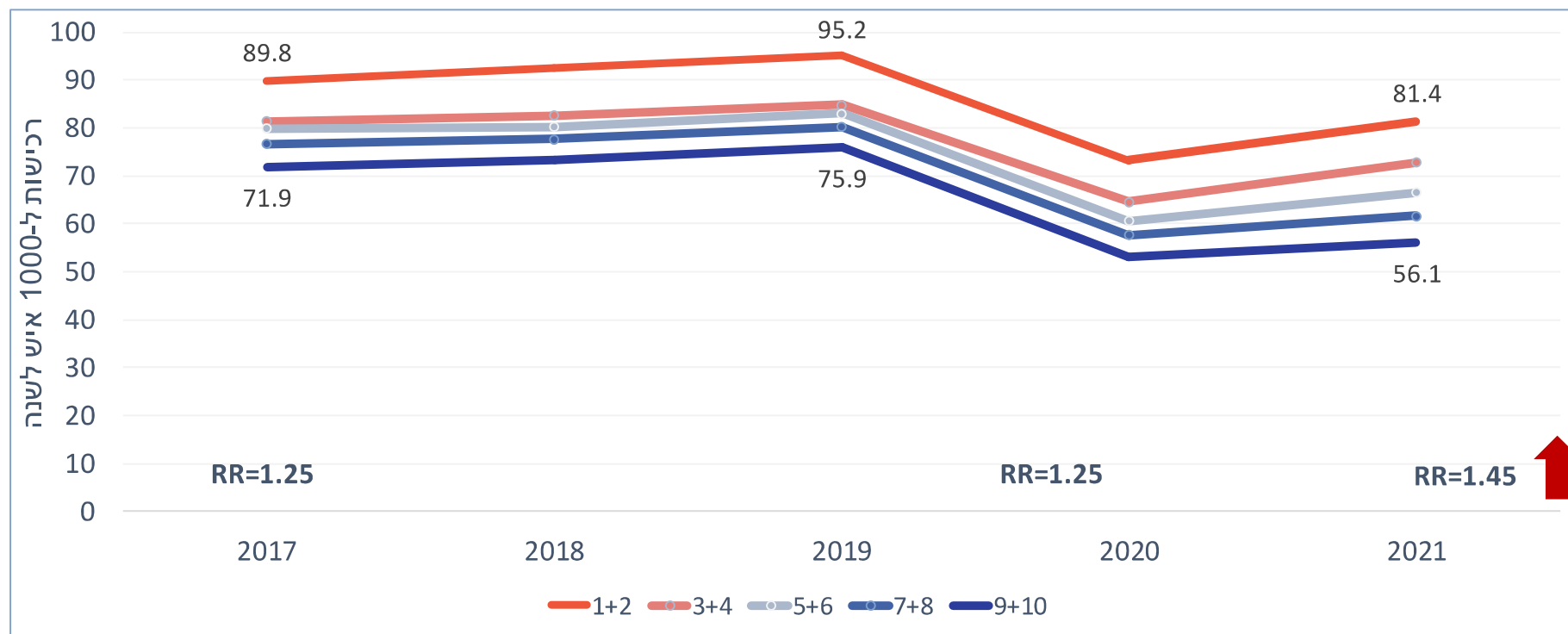
היקף השימוש הארצי:
19.4

17.0 - 18.8
18.8 - 20.1
20.1 - 23.2
שיעורים מתוקננים לגיל נתונים לשנת 2021

היקף השימוש בתרופות אנטיביוטיות סיסטמיות, רכישות ל-1000 איש לשנה לפי מצב חברתי-כלכלי

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

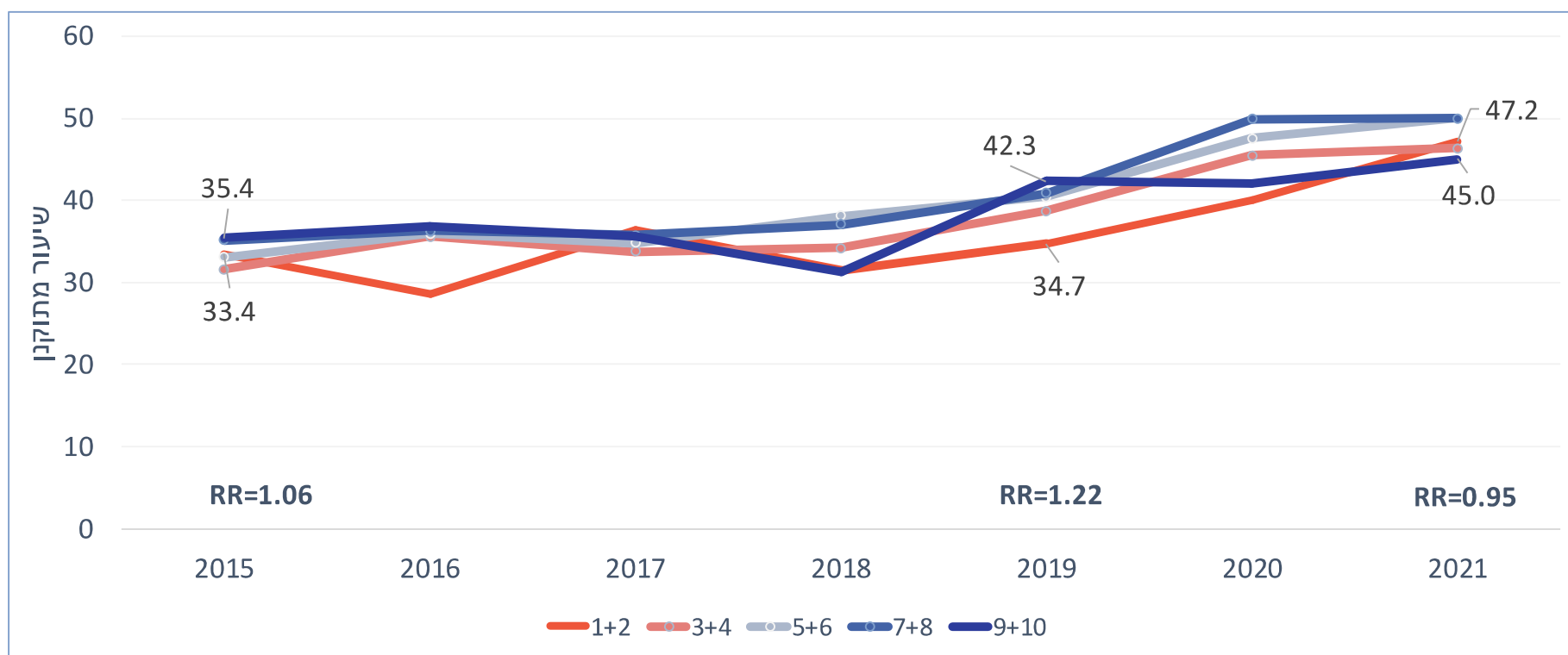
בריאות הנפש

- שיעור המפגשים הטיפוליים לאחר אישפוז
- שיעור המצאות מחלת נפש קשה
- שיעור המצאות הסוכרת
- שיעור חוסר האיזון

התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל
National Program for Quality Indicators in Community Healthcare
المشروع الوطني لمؤشرات الجودة الطبية للصحة الجماهيرية في اسرائيل

שיעור המפגשים הטיפוליים עם אנשי בריאות הנפש בקהילה תוך 14 יום משחרור מאשפוז פסיכיאטרי ממושך לפי מצב חברתי-כלכלי

תקבון למין וגיל אוכלוסיית התקן- שנת 2021

שיעור המפגשים הטיפוליים עם אנשי בריאות הנפש תוך 14 יום משחרור מאשפוז פסיכיאטרי ממושך

השיעור הארצי:
48.3%

